

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za iz-
zemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din;
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Pomisleki k novemu odplačilnemu načrtu za dolgove pri zadrugah

Od uglednega posestnika z dežele smo dobili naslednji članek, ki ostro osvetljuje nezdružne kreditne razmere v naši banovini.

Zadnjič smo objavili glavne točke nove uredbe o zaščiti kmetov. Ob tej priložnosti smo tudi zapisali, da vsebuje uredba napoved, da se bo izdal slično kakor pri dosedanji uredbi o zaščiti za dolgove pri zadrugah, za katere ne velja uredba o zaščiti kmeta, poseben odplačilni načrt. Ta bo uredil način odplačevanja dolgov, in bo posebno važen za našo banovino, saj je redka izjema, da bi bil naš kmet dolžan banki ali privatniku. Tako je dejansko postavljena vsa naša banovina, ki je že itak najbolj siromašna, ker so pogoji za kmetovanje na naši slabi zemlji prav slabi, ter smo zato po kmetijski krizi dvakrat udarjeni s pičilimi pridelki, v povsem izjemnem položaju. Vse priznava, da je kmetijstvo v naši banovini najbolj napredno. Prav tako je nepobitno dejstvo, da je bil napredek združen z velikimi stroški, ki danes ne prinašajo dovolj koristi baš zaradi nedonosnosti kmetovanja. Le-ti izdatki za napredek so tista mora, ki tlačijo v obliki dolgov našega kmeta. Prišli smo tako daleč, da je navadno tisti kmet, ki je takorekoč nosil luč napredka v vasi, najbolj zadolžen. Pogosti so primeri, ko se tem posmehujejo starokopitneži škodo željno čes, sedaj pa imate beraško palico v grmu in pristavljajo, le zahvalite se vašim časopisom in učenim gospodom, ki so vas za dobre plače iz naših žuljev učili nepotrebnih novotarj in so namesto iz zemlje kmetovali iz knjige.

Ne da se mnogo oporekati tem trditvam, ki bi še pred desetimi leti vzbudile vihar ogorčenja. Dejansko življenje je namreč postavilo danes na laž v naši državi vsa učena dognanja o donosnosti naprednega kmetovanja. V naši državi, pravimo, ker so znali v drugih državah modri državniki s pravočasnimi in odločnimi ukrepi zaščititi kmetijski stan pred propadom. Pri nas pa so tisti, ki so imeli oblast, grabili državni denar v svoje nenasične žepe, kmet pa je propadal.

Se eno naprednost smo imeli v naši banovini, ki smo jo kazali s ponosom: naše kreditne zadruge. Spet je bil napredni kmet tisti, ki je verjel lepim besedam, da je kredit napredek, prav tako, kakor so drugi imeli visoke obresti za vrlino, kljub stoletnim dognanjem narodne modrosti, da: Tisti, ki obeta visoke obresti, ne bo nikoli kapitala vrnil. Nezmožni mogotci so se igrali pri naših združnih denarnih zavodih z denarjem izvaljenim z obetom visokih obresti našim žuljavim rokam. Igrajo se še naprej, ko predlagajo baš za te zavožene zavode skrivajoč se za ščit lepe zadrugne ideje neke izjemne predpise. Pri tem pa ne povedo, zakaj bi bili potrebni ti izjemni predpisi. Resnici na ljubo moramo pribiti, da bi bili pač vlagatelji bančnih zavodov bolj potrebni izredne zaščite, kakor pa pri naših zadrugah, kjer jamčijo vsi dolžniki z vsem svojim premoženjem za

vsak v nje vloženi dinar. Mnogo je celo takih zadrugnikov, ki so svoje male dolgove že davno vrnili, niso pa odpovedali svojih deležev, in zato danes jamčijo z vsem svojim imetjem za varnost vlog.

Čemu torej izjemni predpisi za zadruge, saj bo krila črtane dolgove država celo bankam? Zato, da razni vaški »kulaki«, ki imajo mnoge zadruge v rokah, po mili volji zapovedujejo svojim podložnikom-dolžnikom in jih držijo v politični in gospodarski odvisnosti in jim zavezujejo usta, da morajo molče gledati vse njihove samopašnosti in izkoriščanja. Pa še drug vzrok imajo le-ti »kulaki«, da prevajajo vse breme odgovornosti na dolžnike, čeprav niso imeli dolžniki nikakršnih vplivov na vodstvo zadruge, temveč gredo vsi grehi le na rovaš načelstva, ki se je samo postavilo. Pri zadrugah morajo namreč biti vsi dolžniki istočasno tudi člani zadruge tako, da so zadruge pravzaprav predvsem podjetja dolžnikov. Predvsem, pravimo, ker vendar niso vsi člani zadruge zadolženi. Ti nezadolženi člani zadruge so pravzaprav njeni gospodarji, ki razpolagajo z vloženim denarjem kakor tudi po mili volji dajejo ali odpovedujejo zadrugnikom posojila. Vsi izjemni ukrepi glede kmečke zaščite, ki naj bi bili v korist zadruge, so pravzaprav le zato, da zaščitijo te dejanske lastnike zadrug pred morebitnimi izgubami in jim ohranijo njihov vsemogočen položaj na vasi.

Po vsem tem povedanem bi moral biti novi odplačilni načrt za zadruge mnogo širokogrudnejši od nove splošne zaščitne uredbe. Odplačilni načrt za zadruge v naši banovini, ki je bil edini doslej v veljavi v celi državi, je tako ozkosrčen, ker so ga narekemale baš gori omenjene osebne koristi vaških veljakov, ki so še zelo daleč od pravega zadrugnega duha. Kakšno je stališče resničnega zadrugništva glede razdolžitve kmetov, so pokazale povsem jasno resolucije, sprejete na zadrugnem kongresu lansko jesen. Zadrugni kongres je predlagal, naj prevzame kmetijske dolgove Privilegirana agrarna banka ali pa država. Njej naj kmeti odplačujejo dolgove v teku 25 let z največ 4 obrestmi. Država naj da v ta namen potrebni denar, ki bi bil krit s hipotekami. Tako bi zadruge prišle do svojega denarja, ki bi ga vlagatelj lahko poljubno dvigali kakor prejšnje čase, kmetje pa bi imeli dovolj dolg rok za odplačilo dolgov.

Predvsem pa je potreba enako k uredbi o zaščiti kmetov in tudi k odplačilnemu načrtu za zadruge izdati podrobne pravilnike, ki bodo točno tolmačili poedine sicer zelo raztegljive pojme predpisov. Tako smo na primer imeli v bivšem odplačilnem načrtu za zadruge člen 7, ki je odločal, da lahko za druga odpove dolžniku ugodnosti odplačilnega načrta, če dožene, da dolžnik odtuje in pustoši svoje premoženje in tako spravlja v nevarnost terjatev upnice. Ta odstavek je tako nejasen, zlasti še zato, ker daje končno odločitev v sporu pristojni zadrugni zvezi, ne pa edino v poštev prihajajoči pravni instituciji-sodnji. Nikjer namreč ni določeno v tem odstavku, kaj je razumeti pod besedami »spravljati v nevarnost upnikovo terjatev«. Zato so mnoge zadruge zlorabile to točko odplačilnega načrta in so že pri najmanjši preureditvi gospodarstva udarile dolžnika z odpovedjo. Zveze so se postavile na stališče, da so advokati zadrug (to je načelstva), ki ga kakor gori omenjeno sestavljajo razni vaški mogotci. Zgodilo se je, da je zadruge odpovedala zaščito naprednemu kmetu, ki je s svojim vzgledom daleč naokrog dvignil z izboljšanim semenom in primernimi stroji donos kmetijskih pridelkov. Odpoved je utemeljevala s tem, da je znatno omejil nedonosno živinorejo in se vrgel na pridelavo krmilnih rastlin. Tako je napravil iz nedonosnega posestva spet donosno, ker je zmanjšal izdatke, ter povečal dohodke. Zadruga upnica, ki ji je bil dolžnik zaradi osebnih in političnih razlogov neprijeten, pa se je krčevito oprijela nejasnih določil odplačilnega načrta in je gluha za vsa stvarna dolžnikova dokazovanja. Zveza je posredovala med obema strankama, vendar si ne upa, ker je odvisna od mogotcev pri načelstvu upnice, dati prav dolžniku, čeprav mu dejansko priznava, da je edino prav ukrenil. Nujno potrebno je zato, da bo novi odplačilni načrt vseboval točno postavljene meje glede prodaje premičnin, ki sicer niso obremenjene z vknjižbo, vendar pa si jih svojijo upniki, češ, da spadajo k inventarju. Ker vidimo, da zveze nimajo prostih rok pri svojih odločitvah in torej ne morejo nepristransko soditi, morajo dolžniki — ki se v naši banovini doslej še niti oglasili niso — zahtevati, da naj ima zadnja besedo pri tako važnem, ukrepu kakor je odpoved zaščite, sodišče, ki bo nepristransko odločilo morda po pritegnitvi strokovnjakov k presoji spora.

Invalidom pravico in pomoč

V Beogradu so se te dni prvič po svetovni vojni zbrali delegati mednarodne organizacije vojnih invalidov in bivših bojnikov. Mednarodnemu kongresu je potem sledil kongres naših vojnih invalidov, ki je dokazal, da so naše vojne žrtve zavedne in dobro organizirane. Potrebno je, da se vsa javnost seznanj s težnjami naših invalidov, ker so razmere, v katerih živijo vojne žr-

tve, značilno merilo državne in narodne skupnosti.

Jugoslovenski vojni invalidi so na svojem kongresu sprejeli mnogo predlogov ter sprožili celo vrsto nujnih vprašanj, ki jih je treba čimprej pravilno rešiti ne samo zaradi vojnih žrtev samih, temveč tudi zaradi našega ugleda. Najvažnejši invalidski predlogi so naslednji: Protezne delavnice in ortope-

dični zavodi ne dobijo dovolj kreditov. Ljubljanska protezna delavnica dela največ tri dni, potem pa tri dni počiva, čeprav je dela na pretek in morajo invalidi mesece in mesece čakati na proteze in druge potrebščine. Delavnica nima dovolj kredita za me-zde in za material. Ostali predlogi pa se tičejo invalidskih voznih olajšav, poslovna nja invalidskih sodišč, zaostankov invalidnin, invalidskih domov ter zdravljenja in zaposlitve invalidov.

O vozni olajšavi je bil izdan letos nov pravilnik. Vse invalidske železniške legitimacije iz vse države podaljšuje po tem pravilniku samo ministristvo socialne politike, nove železniške legitimacije pa izdaja samo direkcija državnih železnic v Beogradu po prelozgu ministrstva. Vsak prosilec za podaljšavo vozni olajšav ali za novo legitimacijo mora vložiti posebno prošnjo z overovljenim prepisom invalidskega priznanja. To povzroča invalidom stroške in na legitimacije morajo dolgo čakati. Pravico izdajanja železniških legitimacij naj bi imele vse železniške direkcije, vse finančne direkcije, ki vodijo kontrolo izplačevanja invalidnin, pa naj bi imele pravico podaljšanja legitimacij. Tako se prakticira pri izdajanju vseh železniških legitimacij aktivnim državnim uslužbencem in upokojencem ter je nerazumljivo, zakaj bi morala biti baš pri invalidih izjema. Invalidski kongres je predlagal izpremembo pravilnika o vozni olajšavi na ta način, da bi se invalidske železniške legitimacije izdajale in podaljševale, kakor je bilo to poprej.

Dočim je invalidsko sodišče v Ljubljani večinoma že rešilo invalidske akte, ima invalidsko sodišče v Zagrebu skoro vse predmete iz dravske banovine še nerešene. Pod invalidsko sodišče v Zagrebu spadajo iz dravske banovine srezni Črnomelj, Metlika, Murska Sobota in Dolnja Lendava, ker so po vojaški upravni razdelitvi te pokrajine del vojnega okroga v Karlovcu, odnosno v Varaždinu. Invalidi iz navedenih srezov so se že mnogokrat pritožili, toda iz Zagreba ne dobijo rešitve svojih prošelj. Oblastni odbor invalidske organizacije je posredoval tudi pri ministristvu za socialno politiko, a razmere se niso izboljšale.

Kongres je predlagal, naj se pooblasti invalidsko sodišče dravske divizijske oblasti v Ljubljani, da reši vse invalidske akte iz

prej navedenih srezov v imenu zagrebškega invalidskega sodišča.

Pri finančni direkciji v Ljubljani je razpoložljivih okrog 1 milijon dinarjev zaostalih invalidnin. Oblastni odbor je prosil za takojšnje izposlovanje kreditov za izplačilo teh zaostankov. Pri izplačilu odkupnin so bili vpoštrevani lani iz dravske banovine le oni invalidi in vdove, ki so dobili že leta 1932 rešitev o odkupu. Vsi ostali pa morajo čakati na odkupnino. Večina potrebuje odkupnino za osamosvojitve ali za gospodarsko pomoč in ima veliko škodo pri dolgotrajnem čakanju na izplačila.

Sedaj ko je zgrajen invalidski dom v Beogradu, prihaja na dnevni red tudi vprašanje invalidskih domov v pokrajinah, zakaj invalidi se starajo in med njimi je vedno več hiralcev. Fond za zgradbo invalidskih domov naj bi se povečal, da bi se lahko začeli graditi invalidski domovi tudi po drugih večjih krajih v državi.

Ministrstvo za socialno politiko razdeli

vsako leto sredstva za zdravljenje vojnih žrtev po banovinah. Ta sredstva pa ne zadostujejo. Zdravljenja v toplicah invalidi niso deležni v zadostni meri. V dravski banovini je bila letos komaj vsaka druga ali tretja prošnja za zdravljenje ugodno rešena. Invalidi, ki so se zdravili, so morali že v petih, šestih dneh zapuščati toplice, ker ni bilo dovolj sredstev za zdravljenje.

Pri podeljevanju trafik se ne vpoštrevajo prvenstvo vojnih invalidov. Kongres je naložil centralnemu odboru, naj izposluje revizijo vseh nezaščitenih trafik ter skrbi za to, da bo v novem pravilniku monopolske uprave o podeljevanju trafik vpoštrevano prvenstvo vojnih žrtev.

Invalidski zakon in pravilnik imata določbe o zaposlitvi invalidov. Teh določil pa ne vpoštrevajo niti državna in samoupravna, kaj šele privatna podjetja. Invalidska organizacija predlaga, naj se uvede pri političnih instancah prve stopnje stalna kontrola o zaposlitvi vojnih žrtev.

Važnost hišnih obiskov pri jetičnikih

Med najvažnejše naloge protituberkuloznega dispanzerja spada pobijanje tuberkuloze po domovih tuberkuloznih bolnikov. To velevažno delo opravljajo zaščitne sestre protituberkuloznega dispanzerja pod zdravniškim nadzorstvom. Ob besedi dispanzer se bo marsikdo od nas vprašal: kaj pa je prav za prav protituberkulozni dispanzer in kaj je njegova bistvena naloga? Do predzadnjih par let smo to besedo pri nas le redko kdaj čuli, ali pa nam je bila še docela neznana. Marsikomu je še dandanes malo poznano, kaj je prav za prav protituberkulozni dispanzer, misli si celo, da je kakšna ambulanta za zdravljenje tuberkuloze. Delokrog dispanzerja ima mnogo večji in pomembnejši razmah. Nikdar se ne osredotoči na posameznea bolnika, posega mnogo globlje v njihovo rodbinsko življenje.

Dispanzer je socialno-zdravstvena ustanova in njegova naloga je predvsem izslediti vse bolnike z odprto tuberkulozo, jih ločiti od zdrave okolice, nuditi jim pomoč in jih podučiti o vseh socialno higijenskih naukih t. zv. evangeliju v protituberkulozni borbi.

Bolnik, ki se izsledi, se na sestrični pozivi prijavi v dispanzerju zaradi pregleda. Tam se ugotovi, da li bolezen sploh obstoji in kakšnega značaja je. Ob tej priliki se mu dajo vsa navodila, po katerih se mora točno ravnavati. Od tedaj je bolnik v trajnem in točnem opazovanju dispanzerja, ki ga spremlja dalje v družini, delavnici, šoli, na česti, gostilni, z eno besedo povsod in sicer vse do tedaj dokler je to potrebno. To krestanje tuberkuloznih bolnikov nadzoruje skrbstveno osobe dispanzerja in se je do danes izkazalo kot najboljša in uspešno socialno in zaščitno delo protituberkuloznih dispanzerjev v protituberkulozni borbi.

Za to kočljivo delo je potrebna v prvi vrsti zaščitna sestra, ki se kot najboljša svetovalka zlahka znajde v vsaki težki prizadeti družini. Za to vrsto skrbstva ne bi moglo priti v poštev nobeno javno varnostno osobe. To delo se mora vršiti z obzirnostjo. Le tedaj si bo pridobila sestra potrebno zaupanje in dosegla zaželene uspehe. Posetna sestra prihaja v hišo kot sestra in kot prijateljica, vedno skromna, v preprosti službeni obleki, vedno vedrega obraza in

Soteščan:

SKRIVNOST OBLJUBE

»Vem, da so prijeli Majarjevega Janeza«, je odgovorila pogumno. »Ni mi pa znano, da je ušel iz ječe.«

»Čudno«. Plemič je zmajal z glavo. »Pravijo, da se je ustavil na begu v domači vasi...«

»Lažejo«, ga je zavrnila. »Pri nas se ni oglasil.«

»Pripovedujejo, da sta se imela rada...«

»Zato bi bil prišel najprej k nam, kar pa se ni zgodilo.«

Odgovor je bil dober, a plemenitniku ni povsem ugajal. Mislil je, da bo tajila ljubezen do mladega soseda. Tako bi bilo napravilo vsako drugo dekle, a Minka je brez oklevanja priznala.

»Ali veš, zakaj so ga zaprli?« je zasukal vpraševanje.

»Menda še sam ni vedel«, mu je odvrnila.

»Marsikaj sva govorila, a tega mi ni nikoli omenila.«

»Prejšnji večer je bil pri vas neki Robidar...« je namignil sumljivo.

»Res je bil, toda z Janezom nista bila dolgo skupaj...«

»Nista bila?« se je navidezno začudil.

»Kdo se je komu umaknil?«

»Janez je odšel poprej. Z Robidarjem se ne razumeta...«

»A. zato ga je napadel. Janže si torej ni izmislil...«

»Kdo ve«, se je drznila ugovarjati. »Janez še ni nikomur storil kaj zlega. Janže ga hoče očrniti.«

»Dejstvo je, da je prišel domov ves močer. Nekdo ga je sunil v potok...«

»Ali pa je padel sam. Kdo pa vé. Nikogar ni bilo zraven. Janžetu ni treba vsega verjeti.«

Minka je bila čedalje bolj pogumna. Videla je, da Konrad ni tako hudoben, kakor so ga slikali tlačani.

»Do tukaj bi bilo potemtakem v redu«, je navidezno odnehal. »Ni pa še pojasnjeno, kako je ušel iz ječe...«

»Kaj vem«, je zmignila z rameni.

»Imate li v Orešju kako čarovnico?« jo je izkušal.

»Ne poznam nobene«, mu je odgovorila.

»Pa ti? Kje si bila potem, ko so ti odveli ženina?«

»Doma. Vso noč sem sedela pri peči in jokala.«

»Imaš li kako pričjo?«

»Očeta.«

»Hm, domača pričja«. Plemenitnik ni bil zadovoljen.

»Ponoči vendar nisem šla od doma. Še v klet si ne upam«, mu je dokazovala. »Pa naj bi hodila tako daleč.«

»Nekateri ljudje imajo čudovito moč, ker so v zvezi z vragom. Verjamem, da nisi šla od doma. Svoje misli pa si poslala na Brstičje in ječa se je odprla...«

»Ali menite, da sem —«

»Čarovnica«, ji je pomagal izgovoriti. »Vratar ni videl nikogar in straža čuje vso noč na svojih mestih. Neka nevidna sila je odprla ječo in jetnik je izginil kakor senca.«

»Gospod Konrad! Tega, kar pripovedujete, jaz ne znam izvesti«, je zanikala odločno.

»Znaš!« je pribil kakor s kladivom. »Kdo pa je osvobodil jetnika?«

Minka ni vedela, ali naj bi se smejala ali jokala. Ali so res še tako neumni ljudje na svetu? In to še celo v plemenitih krogih! Kakor se ji je videla vsa zadeva smešna, tako je bila obenem tudi resna in nevarna. Čarovnico so čakale takrat grozovite muke, celo smrtna kazen.

Ob mislih na nevarnost jo je spreletela groza. Ako jo primejo kot čarovnico, tedaj ji ne pomaga noben izgovor. Slekli jo bodo v pričjo ljudstva ter jo nategnili na natezalnico, da bodo pokale kosti in kite.

Konrad jo je pomiril: »Lahko bi te dal mučiti ali zapreti, ker bi ti krivdo prav lahko dokazali. Tega pa izjemno ne maram storiti. Še več — oprostil te bom vsake kazni. Ostala pa boš nekaj časa pod grajskim nadzorstvom. Ne vojščaki in biriči — jaz sam bom prevzel opazovanje. Upam, da ne boš klicala nase maščevanja.«

Pričakoval je zahvale za naklonjenost, a mladenka se ni oglasila. Njegovo izjavo je sprejela hladno. Skoro bi ji bila ljubša kazen, saj bi trpela v zavesti, da je ni zaslužila. Grajske dobrote pa bo treba drago plačati.

do skrajnosti požrtvovalna si kmalu pridobi zaupanje svojih bolnikov-varovancev. Prilagoditi se mora vsakemu položaju, vedno biti na razpolago in v pomoč.

Kot sestra protituberkuloznega dispanzera v Ljubljani vršim to delo že četrto leto. Ob tej priliki želim upoznati širšo javnost vsaj v glavnem z izvajanjem te vrste zaščite. Kakor sem že na nekem mestu omenila, zahteva to delo mnogo iskrene požrtvovalnosti, saj imam čestokrat opravila z jako trdovratnimi bolniki, ki so nedovzetni za vsak nasvet in pouk. Poudariti moram, da so to večinoma alkoholiki. V drugih primerih gre sprva tudi precej težko, ali s čestimi obiski na domu bolnika in z vztrajno voljo se doseže mnogo. Sestrine tople in blažilne besede še niso zadostne za doseg zaželjenega uspeha. Treba je tudi gmotno pomagati. Kaj pomaga, če dokazujem očetu na pljučih bolniku, da je težko nevaren za družino, predvsem za svoje otroke, ter poudarjam, da se drži predpisanih varnostnih načel pri kasljanju in pljuvanju, da mora zapustiti delo, če ga ima, ter da mora prvič v zdravljenje, drugič da ga tudi dispanzer ne sme pustiti v službi, ker bi ogrožal sodelavce. Vse to se lepo sliši in je pravilno ali družini je potreba kruha. Družino moram preskrbeti. Tudi na tem delu bolnikove trnjeve poti, to je ob izločenju iz okolice je potrebno, da sestra svojo brigo in skrb podvoji. Otrok in odrta tuberkuloza ne spada skupaj. Odstariti je treba ali bolnika ali otroka. V tem primeru je treba stopiti v stik z oblastmi, socialnimi in dobrodelnimi zavodi. Otroka je treba oddati v dečjo dom, dečjo kolonijo, zadovoljimo se tudi z dnevnimi otroškimi zavetišči. Ako pa je ta izolacija težje izvedljiva, skušamo odstraniti bolnika in to: v zdravilišče, bolnico ali hiralnico. V skrajnem slučaju sestra izolira bolnika v rodbini, da vsaj kolikortoliko zadosti smotrom proti tuberkulozne borbe.

Ker navadno neuki bolnik in njegovi svojci niso v stanju da spišejo prošnjo za sprejem v enega zgoraj navedenih zavodov, jim priskoči na pomoč tudi v tem primeru sestra. Nadalje poskrbi za pospešno rešitev take vloge. Njeno posredovanje je potrebno skoraj v vsih primerih. Za bolnika, kakor tudi njegove svojce, skuša sestra doseči razne podpore, ki jih dobi pri socialnih in dobrodelnih ustanovah, v obliki prehrane,

Doma je našla trepetajočega očeta. V njegovi odsotnosti so prihrumeli biriči in pretaknili vse prostore. Iskali so Janeza, a ga seveda niso našli. Tudi pri Majarju so vse premetali. Poizvedovali so tudi drugod, mečeči, da se skriva v domači vasi. Pa so se motili.

V znamenju sredi Orešja je vsako nedeljo gorela voščena sveča. Minka je klečala pred čudodelno podobno. Tukaj je zajemala moči, da ni omagala na potu trpljenja.

4. KONRAD IN JANŽE

Robidar, ki je doslej vohunil za graščaka, je prejel nenadno povsem drugačna navodila. Podpirati je moral njegovega sina v opazovanju Koširjeve Minke. Druga važna postojanka pa mu je bila odkazana pri Majarju, kjer je prežal na Janeza. Še vedno je obstajalo mnenje, da se potika podnevi krog po gozdih; ponoči pa pride domov in ko si napolni želodec, pa zopet odide. Biriče je bilo sram, ker jim je ubežal skozi zaprta vrata. Ječar je komaj izprosil, da ga niso odslovili.

Koširjevi Minki je pretila dvojna nevarnost. Kadar ni bilo Konrada, tedaj jo je nadlegoval njegov namestnik, ki ji je bil prav tako priskuten. Oba sta bila enako nasilna in nadležna. Rađa bi jima bila povedala v obraz, da ju je sita in naveličana. A se je premagala iz strahu pred ječo.

Konrad in Janže sta se na videz dobro razumela. Koder sta hodila, sta se zavedala,

Zlatorogovo TERPENTINOVNO MILO

Zakaj godrnja njegova gospodinja?

Zato, ker snovi, ki jih z znojem izloča koža, posebno trdno prilepijo nesnago na perilo. Toda čemu jeza? Saj Zlatorogovo terpentinsko milo s svojo obilo in gosto peno z lahkoto razkroji vsako, pa tudi to nesnago. Perilo je po pranju kakor novo, snežno belo in duhteče!

obutve, oblačilih, kurivu itd. Na njeno priporočilno izjavo priskoči tem ubogim na pomoč tudi dispanzer sam, v kolikor ima razpoložljiva sredstva.

Ob tej priliki izražam posebno zahvalo vsem socialnim ustanovam, s katerimi je dispanzer v stalnih stikih in ki z uvidno naklonjenostjo pripomorejo do preskrbe mnogih bednih tuberkuloznih družin. Kdo si more predstavljati zaščitne sestre, ki stopi v stanovanje ubogega tuberkuloznega bolnika, s kopico nepreskrbljenih, bledih, velih in izstradanih ličec. Kakšno nasprotstvo med vrvežem in živahnostjo na ulicah, kavarnah, na raznih veseljih prireditvah in temi najbednejšimi med bednimi. Ali ni dolžnost nas vseh, ki smo še zdravi in ki nam je dana možnost, da priskočimo tem sirotam na katerikoli način v pomoč! Sodelujte v borbi tuberkuloze tudi na ta način, da postanete člani Narodne protitube. lige!

Storimo svojo bratsko dolžnost, ki nam jo narekuje čut človekoljubja in ne dopustimo obilne žetve, ki jo ima bela kosa med našimi sestrami in brati

Požnel Jožica,
sestra pomočnica.

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina“ je za nas!

da sta si skoro brata. Seveda je bilo med njima mnogo razlike. Nad Konradom je visel slavní graščinski grb in njegovi predniki so se ponašali s častnimi naslovi. Janže pa je bil sin preproste dekle, ki stanuje v grajski koči. A po krvi sta bila sinova istega očeta.

Javno pred ljudstvom ni smela prenehati ta razlika. Janže je moral Konrada spoštovati, slušati njegove ukaze ter jih izvajati brez ugovora. Tukaj se bratstvo ni dosti poznalo.

Drugače pa je bilo, kadar sta bila brata sama. Pri vinu sta si bila dobra tovariša. Tedaj se nista vikala. Janže mu je lahko povedal, kar bi bil kdo drugi zamolčal. Ako ga je česa prosil, mu ni bilo treba pasti na kolena. Samo namignil je, pa je bil uslišan. Zato ni bil nikdar brez denarja. Dajal mu ga je graščak, pa tudi Konrad. Oba sta imela za neumnosti mnogo smisla in sredstev.

Med bratoma pa je prišlo do razdora. Konrada je jezilo, ker je imel pri Minki smolo. Do njenega srca ni bilo nobene poti. Zato je prepovedal Janžetu, naj se v Orešje več ne prikaže. Domislil si je, da pošilja mačka po klobaso. Zato mu ni več zaupal.

Janže pa je skrivej še dalje prihajal h Koširju. Plemenitega brata je hotel spodriniti. Toda Minka je občevala z njim le toliko, kolikor je morala zaradi očeta. Ako bi jo zaprl, bi ne bilo nikogar, ki bi mu stregel na stara leta.

Zgodilo pa se je, da je Konrad zalezal

POLITIČNI PREGLED

Središče svetovne politike je postal spor med

Abesinijo in Italijo,

ki se je brez napovedi spremenil v vojno. Prvi teden bojev je prinesel Italijanom kljub hudemu odporu Abesincev znatne uspehe, saj so porinili Italijani svojo 400 km dolgo fronto do 30 km v sovražnikovo deželo. Delno zaradi pričetka goratega ozemlja, delno pa v skrbi pred abesinskimi protinapadi, so Italijani ustavili svoj pohod in utrjujejo svojo fronto. Težko se reči, kakšne bodo boji naprej razvijali, toda nedvomno je za Italijane zelo dobro znamenje, da sta že dva abesinska kneza prešla s svojimi četami na laško stran. Bodoče italijansko prodiranje bo vsekakor imelo za cilj prekinitev edine železniške proge, ki veže Abesinijo s svetom. Naj se obrača vojna sreča tako ali tako, je eno gotovo: afriška vojna je za oba nasprotnika hudo težavno podjetje, ki bo stalo mnogo časa, denarja in ljudske krvi.

Ker Italijani niso hoteli na poziv Društva narodov ustaviti sovražnosti, je odbor za sankcije (to so prisilni ukrepi) določil

prve sankcije proti Italiji.

Odbor se je zedinil na to, da na podlagi svojega pooblastila neposredno sporoči vladam svoje sklepe. Prve sankcije, ki jih je na včerajšnji seji sklenil odbor, so naslednje:

Janžeta pri Koširju. Rekel mu ni zaradi tega nobene besedice; takoj pa so privršali biriči ter ga odvedli v ječo, kjer je moral ostati ves dan brez jedi in pijače. Brat ga je kaznoval zato, ker ni poslušal njegovega povelja.

Robidar — ta priimek se je prijel Janžeta pa grajskem hlapcu, katerega so mu ponujali za očeta — je bil hinavec v pravem pomenu besede. Konrada ni mogel od takrat več videti, česar mu pa ni očitno pokazal. Še celo dobričal se mu je, dočim je njegovo sovraštvo raslo in iskalo maščevanja. Slučil je razbojniku, ki napada iz zasede.

Raslo pa je tudi trpljenje. Koširjeva Minka ni imela nikdar miru in sosodje so jo neprestano obirali. Vsiljevanje je bilo vsak dan hujše, a dekle si ni moglo pomagati. Kako naj zavrne oholega plemenitnika, ki ne trpi nikakega ugovora? Ali naj mu pokaže vrata? Ne, tega ni smela storiti. To bi jo pokopalo v grajsko ječo.

Njene misli so se zbirale v znamenju pred čudodelno sliko. Pogovarjala se je v duhu s svojim zaročencem in premišljevala skrivnost obljube. Njene tihe prošnje so prodirale oblake. Nasilje se je bližalo vrhuncu.

Konrad je prijezdil nekoga večera v Orešje. Ustavil se je pred Koširjem in privezal konja k drevesu. Minka je že odšla počivat. Vsiljivec je prisedel k očetu ter se pričel prijazno razgovarjati. Vznejvoljilo ga je, ker mu je Košir prav počasi odgovarjal.

»Zakaj ste hudi name?« je prijemal starš

1. Vse države, ki so doslej prepovedale izvoz orožja in vojnega materiala v Abesinijo, morajo to prepoved takoj ukiniti in dovoliti svobodno oboroževanje Abesinije. 2. Vse države morajo takoj zabraniti in onemogočiti izvoz in tranzit orožja, municije in drugega vojnega materiala v Italijo, ali njene kolonije. 3. Vse države morajo skrbno paziti na to, da se ne bo tihotapilo orožje ali drugo vojno gradivo preko tretje države v Italijo in njene kolonije. 4. Ti ukrepi se nanašajo tudi na dobave, ki so že naročene, a še niso izvršene. Pošiljke, ki so na potu, se morajo takoj ustaviti. 5. Vse vlade morajo v najkrajšem času obvestiti tajništvo Društva narodov, kaj so ukrenile v izvršitev teh sankcij. Odbor je sestavil podrobno listo vsega orožja in drugega vojnega gradiva, ki se ne sme več izvažati v Italijo. Sem spada ne samo orožje in municija v ožjem smislu, nego tudi vse priprave, stroji in sirovine za njihovo izdelavo, dalje avtomobili, vozovi, njih sestavni deli, vojne ladje, letala, podmornice itd. Nasprotno je Abesiniji dovoljen svobodni uvoz vsega, kar je Italiji zabranjeno.

Angleški listi se obširno bavijo s sankcijskimi ukrepi proti Italiji in napovedujejo, da se bodo sankcije razvijale po naslednjem

Prvi teden po proglasitvi sankcij v smislu dogovora Društva narodov se bodo uporabljale sankcije lažjega gospodarskega značaja, kakor so prepoved izvoza vojnega materiala v Italijo. V drugem tednu se bodo začele izvajati gospodarske sankcije težjega značaja, kakor zabrana kreditov, ustavev trgovskega prometa z Italijo in slično. V teku tretjega tedna se bo začela izvajati blokada (morska zapore) na obalah italijanske Somalije in Eritreje. Če pa še to ne bo pomagalo, bo sledila nato blokada Italije v Sredozemskem morju. Listi naglašajo, da je angleška vlada sestavila celotni načrt sankcij, ki ga bo predložila odboru za sankcije v Ženevi. Prvi del tega programa, ki se nanaša na gospodarske sankcije, je že v razpravi.

Na seji odbora Društva narodov za gospodarske sankcije je v imenu Male antante podal daljšo izjavo g. Titulescu, ki je opozoril na to, kako dalekosežne posledice bi imele izvajanje predlaganih gospodarskih sankcij za Jugoslavijo in Rumunijo. Ustavitev izvoza

v Italijo bi pomenila za obe državi ustavev vseh trgovinskih stikov z Italijo. Italija je glavni kupec lesa, žita in živine v Jugoslaviji in Rumuniji. Če ti dve državi prekineta trgovinske zveze z Italijo, se bo povečal uvoz tega blaga iz Avstrije in Madžarske, a Jugoslavija in Rumunija bi bili izpostavljeni nevarnosti, da docela izgubita italijanski trg. Zaradi tega je potrebno, da poprej, predno se sklene izvajanje gospodarskih sankcij proti Italiji, države, ki so na tem najbolj zainteresirane, poskrbe za to, da dobita Jugoslavija in Rumunija nadomestilo, odnosno odškodnino za izgubljeni italijanski trg. Dokler pa se to vprašanje pravilno ne uredi, se ne more pričeti izvajanje gospodarskih sankcij. Jugoslavija in Rumunija sta voljni sodelovati pri ukrepih, ki jih odredi Društvo narodov, toda ne gre, da bi zaradi tega sami nosili vse breme teh ukrepov, ker bi to zelo povečalo gospodarsko krizo v obeh državah. Odbor je priznal upravičenost tega stališča in bo o tem podrobneje razpravljal v ponedeljek.

V Grčiji se je parlament izrekel za zopetno uvedbo monarhije. Zato je ministrski svet do ljudskega glasovanja o obliki vladavine, ki bo 2. novembra, ukinil republiko in postavil za kraljevega namestnika sedanjega ministrskega predsednika, generala Kondilisa.

Pred zasedanjem narodnega predstavništva

Narodno predstavništvo se po sprejetju proračunskih dvanajstin ni več sestalo. Sedaj se bliža 20. oktober, ko se mora sestati po ustavi. Radi tega je razumljivo, da je zavlada tako v Narodni skupščini, kakor v senatu poslednje dni velika živahnost. Poslanci se zbirajo v svojih klubih ter razpravljajo o političnem položaju Glavni predmet razgovorov je volitev novega predsedništva Narodne skupščine. V vrstah vladinega večinskega kluba se je namreč pojavilo nezadovoljstvo s sedanjo sestavo predsedništva, ki po svoji veliki večini ni organizirano v JRZ. Tako se že imenujejo razna imena iz vrst večinskega kluba, ki bi prišla v poštev kot kandidati za mesto predsednika Narodne skupščine. Kot najresnejša kandidat se imenujeta minister za fizično vzgojo naroda Mirko Komnenović in predsednik Kluba

vladne večine g. Steva Jankovič. Kot tretji pa se spominja tudi sedanji minister pravde Mile Miškulin.

Kako se bodo zadržale ostale skupine pri volitvah predsedništva še ni nič gotovega. V klubih se vrše posvetovanja ter se razpravlja o postopanju parlamentarne opozicije. Podoba pa je, da bo parlamentarna opozicija najbrže volila sedanje predsedništvo z g. Čiričem na čelu.

V senatu je izvolitev starega predsedništva z dr. Tomašičem sigurna.

Vsi parlamentarni klubi so sklicali svoje seje za 18. oktober in se bo šele takrat mogla pregledati razporeditev poslancev po posameznih skupinah. Sedaj je še vse v previranju. V večinskem klubu bodo ostali oni poslanci, ki so se odločili za JRZ. Koliko je teh poslancev, se danes ne da reči. Zadnje dni se še vedno iz večinskega kluba izločajo posamezne skupine. Izstopil je dosedanji podpredsednik dr. Pinterovič s skupino tovarišev, ki se pridružijo Neodvisnemu klubu. Poslanca Matica in dr. Kožulj, ki sta izstopila, ustanovljata poseben »Hrvatski klub«. V Jevtičevem klubu odnošaji še niso razčiščeni. Gre predvsem za večje število bivših radikalov, ki se ne nameravajo pridružiti JRZ, a se še niso dokončno opredelili za skupek kluba ter sklenili ustanoviti »Slovenski pino, kateri se nameravajo pridružiti. Oni klub«, se še niso zbrali.

Neodvisni klub, v katerem so združeni odločni pristaši pohorske resolucije, je te dni imel več sej, na katerih je razpravljal o svojem zadržanju povodom predstoječega sklicanja Narod. predstavništva. Klub stalno narašča in je do sedaj prijavljenih 51 članov. V klubu se pripravlja material za energične parlamentarne akcije v raznih perečih vprašanjih, zlasti tudi v uradniškem.

Med poslanci, ki so prej pripadali zemljoradniški stranki, vodi poslanec Lazič akcijo, da bi se vsi združili v poseben Zemljoradniški klub. Večina teh poslancev je do sedaj v Jevtičevem klubu.

S strani nekaterih pristašev JRZ se iznaša predlog, da bi poslanci, ki pripadajo novi radikalni stranki, ustanovili svoj poseben klub. Vladni krogi se ne navdušujejo mnogo s to idejo, ker bi njena izvršitev prilike v parlamentu še bolj zapletla.

Narodna skupščina in senat imata 19. t. m. seje, na katerih bo zaključeno dosedanje

ka. »V čast si lahko štejete, ako pridem v vašo hišo.«

»I seveda«, mu je prikimal starec.

»Čudni ljudje ste tukaj«, je bil užaljen. »Pa kje je Minka? Skriva se mi kakor golobica pred kraguljem...!«

»Spi«, je povedal oče. »Trudna je od dela.«

»Ako bi prišel Janez, bi bila seveda takoj pokonci. Pa ga najbrž ne bo... Mar mu je za dekleta...«

»Nič ne vemo zanj«, je odgovoril oče.

»Ali vidite, koliko mu je za Minko? Ako bi bil imel le iskrico ljubezni, bi ne pobegnil...«

»Revež! Nič ni zakrivil, pa se mora potikati po svetu...«

»Pa naj bi bil doma. Najbrž ni imel poguma, da bi se bil zagovarjal...«

»Janžetu se je zameril in tu je vsa njegova krivda. Kar mu podtika, si je gladko izmislil.«

»Nekaj je morda res. Resnica pa je tudi, da je Janže skrajno predrzen...«

»Pa tudi hudoben.« je dostavil starec.

Zunaj so se začule stopinje. Od okna se je odmaknila senca in izginila na vrtu med drevjem.

»Nekdo je poslušal.« — Plemič je planil iz hiše z nabito pištolo. Zunaj je ustrelil v zrak, da je odjeknilo po vasi.

Konj se je ustrašil strele. S sunkom se je odtrgal in pobegnil v silnem diru. Tekel je naravnost na Brstičje.

»Kdo mi je to napravil?« se je togotil Konrad. Mislil je, da mu je konja nalašč nekdo odvezal.

Sosedje so gledali izza oglov, a nihče se ni upal pokazati. Kar se je zgodilo, so plemiču iz srca privoščili. Bog ne daj, da bi bil slišal kako opazko.

»No, ali še ne bo konec teh neumnosti?« je pihal od jeze. »V to vražje gnezdo bo treba posvetiti z baklo. Kdo se je upal to storiti?«

Cesta je zunaj vasi zavila v majhen gozd. Noč je bila jasna, a brez lune. Nobena sapica se ni ganila.

Konrad je hitel po gladki cesti. Njegove misli so se zbirale v črne naklepe. Znositi se bo treba na Koširjevo Minko. Očitno mu je pokazala, da ga ne mara. Pa ne le ona — vsa vas mora čutiti njegovo jezo. To pa zato, ker so ga osmešili s tem, da so mu odvezali konja. O, če bi vedel, kdo mu je to napravil! Preštel bi korake iz Orešja na Brstičje. In prav toliko udarcev bi naštel biriči onemu, ki je kriv, da mora iti peš v graščino.

Vsa njegova jeza je letela na fanté. Ti so si z graščinci vedno v laseh, zato so se maščevali. In Oreščani so splöh na glasu, da radi izvajajo neokusne šale. Tudi nocoj so si ga privoščili.

V gozdu prav blizu ceste je nekaj zahreščalo. Konrad je postal; mislil je, da je preplašil zajca ali lisico. Bil je strasten lovec.

Ko se je hotel prestopiti, se je nenadno

posvetilo. Nekdo je ustrelil proti njemu. Napadalec je moral stati prav blizu ceste. Plemič je zarjul ter se ščenil na zemljo.

»Noga, moja noga!« se je zgrabil za koleno.

Med obupnim krikom ranjenca se je plazil po hosti možakar, ki je prišel na cesto šele na robu gozda. Tukaj se je odpiralo rodovitno grajsko polje.

»Stoj!« je zaklical nekdo iz teme in stopil pred napadalca. Ta je zamahnil z rokami in hotel bežati.

»Stoj! Ali me ne poznaš?« Neznanec mu je skočil za hrbet ter ga zagrabil za rame.

»Ne boš mi ubežal, Nisi prav zasukan.«

»Skorec!« je obstal napadalec in izustil potihno: »Sam vrag te je prinesel.«

»Tiho!« ga je udaril po čeljustih. »Čemu si streljal?«

»Izpusti me!« se mu je izvijal. Toda Skorec je bil močnejši. Dvignil ga je od tal kot otroka.

»Poslušaj, kako vzdihuje... Kaj ti je storil...? Ali ga boš pustil na cesti? Razbojnik!«

»Jaz ga nisem,« je zanikal komaj slišno.

»Sem orožje!« mu je iztrgal pištolo ter mu jo nastavil na prsi.

Napadalec je zdrknil na kolena. »Sproži, kar sproži!« mu je drhtela beseda. »Toda meri v glavo!«

»Nisi vreden niti enega svinčenega zrna... Beži, da se ne spozabim...«

(Dalje prihonjič).

zasedanje. Na seji 20. oktobra bodo izvoljeni na novo tudi stalni parlamentarni odbori: finančni, administrativni, imunitetni, za prošnje in pritožbe. Pri volitvah za odbore bodo po sedanjem razpoloženju posamezni klubi nastopili s svojimi listami, ker se volitve vršijo po proporciju. Volitve predsedništva in volitve odborov so tajne in se bo torej iz njihovega izida moglo oceniti pravo razpoloženje parlamenta.

Ali bo Narodno predstavništvo zasedanje nadaljevalo ali ne, je še popolnoma nejasno. Predlogov za enkrat ni nobenih in tudi konkordat z Vatikanom parlamentu še ni predložen. Posebno živahno se razpravlja o tem, ali bo vlada tokrat predložila izvolitev posebnih odborov za popravilo političnih zakonov. Predlogi teh zakonov v vladi do sedaj še niso izdelani in zato je malo verjetno, da bi prišli sedaj na dnevni red. Parlamentarni krogi sploh domnevajo, da bo novo zasedanje trajalo le par dni in da se bosta zbornici mogli zbrati zopet šele v drugi polovici novembra, ko jima mora biti predložen državni proračun po določbah ustave.

DOPISI

SV. JURIJ OB TABORU. Mladi harmonikarji iz Ljubljane in Mladinski pevski zbor iz sv. Jurija ob Taboru, prekope in Čepelj priredita pod vodstvom prof. Pavla Rančigarja v okrilju Rdečega križa pri sv. Juriju ob Taboru, (Savinjska dolina) v nedeljo 20. t. m. velik mladinski koncert v Kat. domu ob 10. dopoldne pri sv. Juriju ob taboru, Popoldne ob 16. uri pa v Gasilskem domu v Prekopi, Savinjšani! Udeležite se tega koncerta v čim večjem številu.

Bojanci pri Črnomlju. Poleg vseh drugih nesreč in nezgod nas je letos spet obiskala huda suša, ki je toliko huje prizadela našo vas, ker je menda najbolj revna na vodi v vsej Beli Krajini. Pred sto leti je bivša Avstrija dala zgraditi malo cisterno, ki pa se je porušila. Ze takrat se je ugotovilo, da so Bojanci hudo potrebni vode. Vsako leto se delajo cisterne po vsej banovini, češ, da je higijena pač prva potreba naših vasi. Na nas se pa nihče ne spomni, ko imamo do Kolpe celih 7. do izvirkov na Knežinu pa 5 km. Vas šteje 200 duš in je živinoreja ena

glavnih naših kmetijskih panog. Brez vode je nemogoče zdrav narod in vsak napredek kmetijstva, zato prosimo oblastva, naj se vendar enkrat spomnijo Bojancev.

Velika Nedelja. Kakor lani bo tudi letos poslovala pri nas že priljubljena, udomačena in potrebna šolska kuhinja, katera je lani pokazala v resnici velik uspeh. Zato prosimo tudi za to zimo vse naše dobre gospodinje in gospodarje ter druge dobrotnike, da tudi letos pripomorete s svojimi močmi obdržati skozi vso nastopajočo zimsko dobo to ustanovo, ki bo le s podporami mogla prehraniti preko opoldneva tako veliko število otrok, ko minulo leto. Vsak naj po svojih močeh stori, da se preko opoldneva prehranijo ovi otroci, ki radi oddaljenosti ne morejo domov k obedu. Sicer pa se moramo zavedati, da kar smo storili tem našim malim, smo sebi storili, svojemu rodu, svoji krvi. Z božjo pomočjo in pomočjo vas vseh storimo tudi letos za naše male in uspeh v npravnem kakor tudi zdravstvenem pogledu ne bo izostal.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Gospodarstvo

Podražitev sirovin zaradi vojne

Pred meseci, ko se je zaostri spor zaradi Abesinije in so se razne države pričele v podvojeni meri oboroževati, je svetovni trg sirovin oživel z ozirom na politične dogodke. Od tedaj opažamo na svetovnem trgu najvažnejših sirovin skoro stalno, čeprav počasno dviganje navzgor. Zadnje tedne pa se je to gibanje še podvojilo.

Oboroževalna poživitev trgovine se opaža pri številnih sirovinah, tudi pri takih, ki z oboroževanjem niso v neposredni zvezi, saj smo nedavno v Evropi doživeli celo podražitev citron, ker je Italija kupila znatne količine tega blaga za oskrbo bolnic in lazaretov v Eritreji. Tudi cene sirovemu maslu so na evropskih tržiščih precej narasle (zaradi večjii italijanskih nakupov) in celo jajca so se podražila.

Najznačilnejše pa je gibanje na trgu industrijskih sirovin. Tako se je samo v zad-

njih štirih tednih na svetovnem trgu podražil svinec za 21%, kosifer za 11% in baker za 7%. V primeri z lanskim letom je danes svinec za 90% dražji, cink za 42%, baker pa za 40%. Cene bombažu, ki so letos v prvem polletju popuščale, so se v zadnjih tednih dvignile za okrog 10%. Konoplja se je v tem enega meseca podražila za 30% in je sedanja cena za 135% višja nego lani ob istem času. Juta pa se prodaja danes za 60% višje nego lani. Tudi cena sirove svile je že nekaj mesecev v stalnem dviganju. Od začetka junija do začetka oktobra se je sirova svila podražila že za 37%.

Čvrst položaj beležimo zadnje tedne zlasti prav tako na svetovnem žitnem trgu, kjer znaša dvig cene pšenici in koruzi 10 odtosno 25%. V Rotterdamu notira danes pšenica 55% višje nego lani v tem času. Pri oljnatih semenih in plodovih beležimo v poslednjih tednih podražitev za 15%, pri sladkorju za 16% in celo kava se je podražila za 10%. Med važnejšimi sirovinami, ki beležijo nazadovanje cen v zadnjem času, je zabeležiti svinjsko mast, vendar se prodaja danes svinjska mast v Chicagu navzlic temu za skoro 60% višje nego lani.

Tedenski tržni pregled

ZIVINA

Na zadnjem mariborskem živinskem sejmu so bile sledeče cene za kg žive teže: debeli voli 2.75—3.25, poldebili voli 2—2.50, plemenski voli 2.25—2.50, biki za klanje 2—2.50, klavne krave debele 2—3.25, plemenske krave 1.50—2, krave za klobase 1 do 1.25, molzne krave 2.25—2.50, breje krave 2.75—3, mlada živina 2.50—3.50, teleta 2.50—4 Din.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah z všteto premijo 28.5% za:

1 nizozemski goldinar 29.63 do 29.77 Din;
1 nemško marko 17.56 do 17.70 Din;
1 angleški funt šterling 214 do 216 Din;
1 ameriški dolar 43 do 44 Din;
100 francoskih srankov za 288 do 289 Din;
100 češkoslovaških kron 181 do 182 Din;
100 italijanskih lir 355 do 358 Din.

Avstrijski šiling se je trgoval v zasebnem kliringu po 8.60 do 8.70 Din. Vojna škoda se je zaključevala po 349 do 353 Din, investicijsko posojilo pa po 77 Din.

Gabriel Scott:

SIVKA

Prevel Boris Rihteršič

Gospa Zvitorepka ni imela slabega nosu in takoj je zavohala, kaj je Sivka v škornju iskala. Toda če je bila Sivka premajhna, je bila Zvitorepka spet prevelika — kolikor se je trudila, ničesar ni mogla opraviti. Če bi imela vsaj kremplje kakor Sivka! Toda Zvitorepkin kremplji so bili debeli in topi kakor pasji in z njimi ni vedla kaj početi. Sicer je bil njen smrček dolg in koničast, toda ni ga mogla zviti in miš je ostala, kjer je bila.

Čim dalje se je Zvitorepka z mišjo ukvarjala, tem bolj si jo je želela. In če si Zvitorepka nekaj vtepe v glavo, ne odneha. Plesala je sem in tja, stala na zadnjih nogah, rila in brskala z gobcem po škornju in oplestala z njim kakor z mokro cunjno. In povsod okoli, po kotih in vogalih so se sedele druge miši, kukale in opazovale — tako napet je bil ta boj, da se od samega razburjenja skoraj niso mogle premakniti. Če bi bila Zvitorepka le hotela, bi bila lahko vse po vrsti polovila. Toda v škorenj z mišjo je bila tako zamiaknjena, da je pozabila vse drugo okoli sebe. Naposled je že poskakovala kakor izučten plesni mojster, časih pa je ležala na hrptu, obračala in sukala škorenj med šapami.

Tedaj pa se je iznenada potemnila luknja v steni in velika, črna glava se je pokazala v njej.

»Hov — hov — hov!« se je začulo, »pridi sem, — pridi sem!«

To potse Zvitorepka ni dolgo pomišljala. Ni znala plezati kakor Sivka; zato je šinila ob stenah in gledala, ali ne bi mogla kje odkriti kakšne luknje. Toda ne, samo ena je bila in pred njo je stal njen najhujši sovražnik in klical lovca, naj vendar pride.

»Hov — hov — hov — — pridi sem — pridi sem — pridi sem!«

Sivki se je Zvitorepka kar zasmilila. Če bi ji bila mogla kaj pomagati, bi bila to prav rada storila. Toda kako? Saj mora še sama nase dovolj paziti. Zdaj je zunaj nekdo prišel in zasopel glas je vprašal:

»Kaj je, Pan? Zakaj pa tako lajaš?«

To ni mogel biti nihče drug kakor lovec. Sivka je pogledala skozi razpoko, res močak s puško je stal zunaj. Zdaj je prijel psa in ga priklenil k steni. Sivki je začelo razbijati srce. Kako bo z Zvitorepko?

Toda Zvitorepka ni bila prvič v pasti in se ni hotela takoj vdati v usodo. Ko je začela lovčev glas, je šinila v kot, kjer je bilo dosti sena, in se v naglici zarila vanj. Tam je ostala tiho kakor mrtva miš. Takoj nato je lovec malce odprl vrata in prišel s svetilko na senik. Svetil je povsod pred sabo, v drugi roki pa je imel pripravljeno puško.

»Zdaj moram izrabiti lepo priložnost«, si je mislila Sivka in rekla z najslajšim glasom:

»Mijav, saj sem samo jaz!«

»Ali si ti?« je odvrnil lovec in si obesil puško na hrbet. »Misliš sem, da je bila lisica.«

Potem se je obrnil k vratom. Spet jih je nejevoljno odprl. Sivka pa se je med tem izmuznila skozi luknjo v steni in zbežala,

kar so ji dale moči. Slišala je še, kako lovec za njenim hrptom robanti. Strašno besen je bil na psa.

»Sram te bodi«, mu je rekel, »da se zaradi mačke tako dereš! Prav za prav si zaslužil palico, ker si me tako potegnili.«

Četrto poglavje

Sivka je bežala, dokler ji niso pošle moči. Tedaj se je zdajci znašla v temnem, črnem gozdu, kjer dotlej še nikoli ni bila. Hov — tu je bilo temno in teshobno, časih je tako skrivnostno zaprasketalo v drevju in veje so se v mesečini gibale kakor dolge, suhe roke. Vmes je šumelo v grmovju in sikalo spodaj v mahovju in med borovnicami. Sivko je naposled prevzela groza, da je splezala na drevo.

Dobro, da je bilo dovolj vej, ker so jo prsti še zmeraj boleli. Lubje pa je imelo dovolj šranj in razpok, kjer se je lahko prijela. Drevo je bilo tudi dovolj visoko — prav zanesljivo še enkrat višje kakor doma drog za zastavo. Toda Sivka je znala plezati kakor star mornar. Kmalu je bila na vrhu, kjer je zagledala zapuščeno vranjo gnezdo. Vrata so bila na stečaj odprta in ko je Sivka videla, da ni nikogar doma, je brez premišljanja zlezla vanj in legla. Postelja je bila mehka. Odeja je bila iz mahu, blazina pa iz perja. Zato je hitro zaspala.

Mora!o je biti ob prvem jutrnem svitu, ko se je Sivka zbudila ob nekem čudnem šumu. Slišalo se je, kakor bi bil nekdo točkel z dvema kosoma suhega lesa, čedalje hitreje, i naposled se je začel nekakšen pok prav tako kakor doma, kadar so odpirali steklenice.

Sejmi

21. oktobra: Celje, Cerklje pri Kranju, Dolško, Lesce, Mala nedelja, Sevnica ob Savi, Sv. Peter pod Sv. gorami, Ziri, Zubina, Crna pri Prevaljah;
22. oktobra: Dramlje, Novo mesto;
23. oktobra: Martjanci;
24. oktobra: Dolenji Logatec, Velenje;
25. oktobra: Lemberg;
26. oktobra: Mursko Središče, Videm ob Savi;
27. oktobra: Križevci v Prekmurju, Vesela gora.

Drobne vesti

= *Nadzornik za trgovino z moštom in mladim vinom v ptujskem in ljutomerskem srezu.* Posebne razmere v ptujskem in ljutomerskem srezu, zlasti v Haložah, zahtevajo zaščito koristni vinogradnikov v času trgatve in v ta namen je potrebno nadzorstvo nad trgovino z moštom in vinom. Zato je banska uprava na predlog Vinarskega društva v Mariboru imenovala za nadzornika trgovine z moštom in vinom v ptujskem in ljutomerskem srezu in sicer za dobo od 10. oktobra do 13. novembra navnatelja Kmetijske šole v pokoju Antona Šego.

= *Davki v blagu.* Splošna gospodarska kriza je v toliki meri vplivala na splošni gospodarski položaj, da so si ljudje začeli pomagati tudi pri plačevanju davkov. Tako so mnoge občine uvedle pobiranje davkov v blagu, predvsem v pšenici. V Vršču pa ljudje za plačilo davkov delajo pri mestnih delih, kjer se jim mezda zaračuna za davke.

= *Prepoved izvoza konj brez predhodnega dovoljenja.* Kmetijsko ministrstvo je izdalo odlok, po katerem se iz naše države ne smejo izvažati konji brez predhodnega odobrenja kmetijskega ministrstva. Do tega ukrepa je prišlo zaradi tega, ker so v zadnjem času inozemski trgovci s konji (iz Italije, Grčije ni Bolgarije) preplavili našo drž. predvsem okolico Sombora, Subotice in Osijek in so izvozili veliko število konj. Oblastva so opozorila carinske organe, da se smejo konji izvoziti samo tedaj, ako izvoznik predloži predhodno dovoljenje kmetijskega ministrstva.

= *Krma za vojaško živino.* Vojaštvo v Celju kupuje krmo za živino in to seno po 0.45, slamo po 0.25 in oves ali ječmen po 1.10 dinarjev.

»No«, je pomislila Sivka, »kaj pa naj bo to?«

Prav tedaj pa je začelo nekaj sopihati in žagati, da se je vse drevo treslo. Sivka, ne bodi lena, je skočila iz postelje in pomolila glavo skozi vrata. Zagledala je črnega ptiča, ki je bil še večji kakor petelin doma. Sedel je na veji pod njo, krilil s perutnicami, napihoval se je in se lišpal. Potem je razvil rep v kolo, iztegnil vrat, zavil oči in zapel:

»Da mi ne telebneš na tla!« si je mislila Sivka, toda ptič tega ni storil. Vselej, kadar je svojo pesem odpel, jo je začel iznova od začetka. Tako smešnega ptiča Sivka še svoj živ dan ni videla, zato je še bolj iztegnila vrat in še bolj zlezla iz gnezda. Tedaj pa je po naključju pogledala v stran, — jejo, ali se ne plazí tam lovec s puško v rokah? Čedalje bliže prihaja, časih leze po vseh starih, časih pa počepne in čaka. Toda ptič ni nikogar čul in vse glasneje je kričal:

»Pelep-pelep-pelep, pelep klikop!« je pel in potem je žagal in sesljal kakor obseden. Zdaj je bil lovec že tik pod drevesom, dvignil je puško in pomeril —

»Ti govodo neumno«, si je mislila Sivka. »Zakaj ne odletiš čez hribe in doline?«

In Sivka je imela prav, zakaj prav takrat je počilo, da se je preplašena potuhnila nazaj v gnezdo, in ptič je telebnil z drevesa. Neje in vejice so se pod njim lomile: S treskom je priletel na tla in ko je Sivka pogledala za njim, je stal že lovec ob znožju drevesa in ptiča tehtal. In debel, sivo višnjevi dim se je sukljal ob tleh.

»Hvala bogu, da ni bilo meni namenjeno!« si je mislila Sivka, ko je lovec šel.

= *Letos je ponekod prav dobra letina za sadje, zlasti za jabolka.* Trgovci kupujejo sadje po zelo nizki ceni. Trgovci tudi slabo plačujejo naše brezposelne ljudi. Pri poslu, ko pomaga delavec trgovcu pri nakupu ves dan dobi za trud bori 15 Din; sam pa zasluži ogromen dobiček, po večini vse ono, kar bi moral dobiti naš kmetovalec. Zaradi tega je sklenila v Radečah podružnica SVD, da bo sama našla prodajni trg za jabolka naših sadjarjev, kar se ji je sedaj posrečilo. Svoje člane, kakor ostale kmetovalce obvešča, da takoj javijo podružnici količino in kakovost jabolka, ki jih imajo naprodaj. Ako bodo javili zadostno množino jabolka, jih bo podružnica lahko prodala: kanadke 6—7 cm v premeru po Din 2.25 kg, mošančke 5—6 cm v premeru po Din 2.25 kg, bobovce 5—6 cm v premeru po Din 2.— kg, voščenke 5 cm v premeru po Din 1.75 kg.

= *Cena pšenice se nadalje dviga.* Kakor je podoba, se je našega žitnega trga polastila spekulacija, ki žene cene navzgor. Po znatnem dvigu v zadnjih dneh je včeraj cena pšenice na novosadski borzi ponovno narasla za 5 do 7.50 Din za meterski stot in stane sedaj že 167.50—175 Din.

= *Kmečki dolgovi na Poljskem.* Izšli so novi predpisi, ki podaljšujejo plačilni moratorij za dolgove, nastale pred 1. julijem 1932 na splošno do 1 oktobra 1938. Zakonite zamudne obresti se znižajo z veljavnostjo nazaj na 6%. Nadalje so na novo urejena določila o preračunavanju kmečkih dolgov v poljsko valuto. Ta ureditev kmečkih dolgov se je po poljskih uradnih poročilih izkazala za potrebno, ker cene na svetovnih trgih padajo še nadalje in je zaradi tega kmetom na Poljskem onemogočeno plačevati svoje dolgove v prejšnjih terminih. Nekaj sličnega bi bilo tudi pri nas potrebno, ker je notranja kupna moč denarja mnogo večja od njegove vrednosti na borzah.

ONI DRUGI...

Tone: Torej Miha Mihič je le umrl. A kdo je oni drugi?«

Jože: »Kateri drugi?«

Tone: »Pa — saj pišejo listi ... z njim je umrl tudi velik prijatelj siromakov in dobrotnik človeštva ...«

Legla in pretegnila se je spet v svoji postelji in pogledala skozi vrata. Kako krasen razgled je imela Videla je neizmerno daleč čez vrhove dreves, do sinjih gorskih verig, ki so bile najmanj miljo daleč. Veter je vlekel od nekoč in Sivka je čutila, kako se maje vrh drevesa. Zdelo se ji je, da sedi visoko v zraku, v čudovito lepi gugalnici. Začela je prestiti in gosti — tako se ji še ni godilo, kar živi. Potem se je začelo čedalje bolj svitati. Ptice pevke so se jele prebujati in so druga drugi klicale »dobro jutro«. Vrane so se predramile in začele takoj kričati in se pripraviti. Spodaj iz osrčja gozda je priskakljal zajec, kar je mogel hitro; gobček je imel še poln rosne detelje — zdaj na mora priti čimprej neopozbežno domov. Kako dolge skoke je delal! In potem se je priplazila še Zvitorenka. Skrivala se je od grma do grma, se ustavljala in iskala, saj ne bi bilo izključeno, da bi lahko kje dobila kaj pod zob, preden se vrne v svojo luknjo, pa četudi bi bila samo poljska miš.

Kmalu se je docela zdanilo, in čim svetleje je postajalo, tem bolj je Sivka stiskala oči. In ko se je naposled prikazalo solnce, jih je zaprla, legla po strani in iznova zaspa.

PETO POGLAVJE

Imeniten zajtrk

Iznenada se je Sivka zbudila, ker se je nekdo smukal okoli vrat njenega prenočišča. Kolikor je mogla, je odprla oči — pr' vratih je stal droben, smešen spaček, ki jo je opazoval. Imel je majhna, koničasta ušesca, ki so mu stala pokoncu, in oči so se mu svetile kakor dva koščka premoga.

Domače novosti

* *Knez s namestnik bolnišnicam.* Ob priliki velikih vojnih manevrov naše vojske, ki se jih je udeležil tudi Nj. Vis. knez namestnik Pavle, je leta podaril 250.000 Din za dovršitev bolnišnice v Brčkem. V zahvalo za plemeniti dar, ki bo omogočil dovršitev bolnišnice, bo bolnišnica z dovoljenjem kneza namestnika nosila njegovo ime.

* *Prvi jugoslovenski krematorij* (sežigalnice mrličev) bo dobilo kakor vse kaže, Pančevo. Beograjsko društvo »Ogenj« je imelo že vse pripravljeno, da bi bil prvi krematorij v naši državi zgrajen v Beogradu. Podedovalo je lepo vsoto od nekega svojega člana in tudi mestna občina je že obljubila primerno zemljišče. Beograjska občina pa je pozneje to obljubo preklcala in načrti so padli v vodo. Sedaj pa je društvo dobilo v Pančevu zemljišče, ki obsega 2.000 kvadratnih metrov. Pančevska občinska uprava je tudi izjavila, da ni nobenih zadržkov za zgraditev krematorija.

* *23. žrtev rtanjske katastrofe.* V Boljevcu je po hudem trpljenju podlegel poškodbam, ki jih je dobil pri strašni nesreči v rtanjskem rudniku delavec Mihajlo Tepavac iz Like. On je 23. žrtev te katastrofe. Zapušča ženo in štiri nepreskrbljene otroke. 13 dni se je boril s smrtjo. Pokopali so ga na pokopališču v Boljevcu. Stanje nekaterih po nesrečenih rudarjev je še vedno brezupno, tako da črna lista žrtev rtanjske katastrofe najbrže še ni zaključena.

* *Tragična smrt dveh rudarjev v rudniku Ravni Reki.* Preteklo sredo popoldne se je pripetila v premogovniku Ravni Reki bližju Čuprije nova huda nesreča. Rudarja Milovan Ivanovič in B. Sokolovič sta se spustila z dvigalom v rov 140 m globoko in je baš tedaj, ko se je dvigalo spustilo, nekdo nekaj pretaknil pri dvigalni napravi, da je dvigalna kabina z vso brzino zdrčala nizdol, ter s toliko silo treščila ob tla, da sta bila nesrečna rudarja takoj mrtva. Oblasti so bile takoj obveščene o hudi nesreči in uvedena je preiskava, da se dožene, kako je prišlo do tragedije. Ubiti rudar Milovan Ivanovič je imel sam službo pri dvigalu in, ko se je s svojim tovarišem spustil nizdol, je ostalo njegovo mesto nezasedeno in eden

»Tuk-tuk«, je rekel in zamlaskal z jezicom »Tek-tek-tuk«. Ni se čutil dovolj varnega.

»Mijav«, je dejala Sivka z najmilejšim glasom, »kdo pa sj?«

»Tuk-tuk-tuk«, je odgovorila živalica in pokazala svoj imenitni rep. »veverica sem, če še ne veš, in na najvišje drevo lahko splezam.«

»To znam tudi jaz«, je menila Sivka. »Tek-tek, majhne ptice pevke znam lovit!«

To je znala tudi Sivka. »Tuk-tuk, tudi jajca znam jesti!«

»To pač ni nobena umetnost«, si je mislila Sivka. Kolikokrat je doma kradla košnja jajca!

Tedaj se je naposled veverica ujezila. »Tuk-tuk-tuk«, je dejala, »kar naravnost z vrha drevesa lahko skočim na tla. In ti? Ali znaš tudi to?«

Ne, tega Sivka ni znala.

Tedaj pa je postala veverica pošteno domišljava.

»Tuk-tuk-tuk«, je rekla tako na glas, da je po gozdu odmevalo. Potem je odtrgala storž na jelki; en, dva, tri, že ga je raztrgala in si namašila semena v gobček.

»Ali tudi tega ne znaš?«

»Ne«, je morala Sivka v zadregi priznati. Čutila je, da je neizmerno lačna, toda jelkovih storžev vendar ne more jesti!

»Potem nisi kaj prida«, je zaklicala veverica, »tuk-tuk-tek-tek!«

»Le počakaj! Če bi te le mogla dobiti!« si je mislila Sivka. »Potem bi te že naučila, koliko sem prida! Ti prav za prav nisi nič

od mimoidočih delavcev je menda mislil, da je prazna dvigalna kabina nekje spodaj in prijel za ročaj, da bi jo poklical nazaj. To so samo domneve in bo morala šele preiskava ugotoviti, kako je prišlo do smrti obeh rudarjev.

Blaznikova «Velika Pratika» za leto 1936 je izšla in se dobiva pri založniku, tiskarni J. Blažnika nasl. Ljubljana, Breg 10 in v vseh večjih trgovinah. Ta nas najstarejši slovenski koledar je res praktičen in zanimiv. Zato ga hoče imeti leto za letom vsaka slovenska družina. Letos mu je dodana še večbarvna reprodukcija lepe slike «Poklon Modrih».

* *Smrt slovenskega koroškega rodoljuba.* V Žužalčah je pokosila smrt 73-letnega Petra Napokaja, po domače Kajžnikovega očeta. Življenje rajnega ni bilo lahko, vedno se je moral boriti za svoj obstanek, žrtvoval pa je mnogo tudi za narodno stvar. Poteg malega posestva je vodil trgovino in v njegovi hiši so bili rojakom vedno na razpoloženje slovenski listi in knjige. Bil je značajan in spoštovan pri vseh. Dokaz njegove velike požrtvovalnosti je tudi v tem, da je na Brnci ustanovil gasilsko organizacijo, ki ga je pred leti imenovala za svojega častnega načelnika. Kako drag je bil znanec in prijatelj, je dokazala številna udeležba pri pogrebu. Na zadnji poti so ga spremljali gasilci, v slovo pa so mu zapeli brnški pevci.

* *Pogrešan mladenič.* Šolski upravitelj od Sv. Roka v okraju Šmarje pri Jelšah se je ponovno obrnil na ljubljansko policijo, naj mu pomaga izslediti 21-letnega mladeniča Karla Potočnika, ki je pred dnevi izginil od doma ter so njegovi starši v velikih skrbeh zanj. Mladenič je namreč gluhonem in nekoliko nagnjen k potepuštvu. Verjetno je, da služi pri kakšnem kmetu za hlapca. Ako bi kdo vedel o takem gluhonem mladeniču, naj sporoči ljubljanski policiji ali najbližji orožniški postaji.

* *Galeba s Severnega morja,* ki meri z razprostrtimi kreljutmi 1,40 m, je ustrelil pri Ptujcu lovec Ivan Korošec. Taki galebi so pri nas zelo redke ptice.

* *Splav so mu spustili po Savinji.* Nedavno so neznan storilec prerezali vrvi, s katero je bil privezan splav lesnega trgovca Ivana Jeraja z Nizke pri Rečici ob Savinji k bregu in ga spustili po Savinji. Voda je odnesla splav proti Celju in dalje proti Tremerju, tam pa

je treščil v most in se razbil. Lastnik ima 4.000 Din škode.

* *Ponarejen denar,* in sicer 20-dinarske kovanice, so izsledili v Celju. Imetnika falzifikata so sicer našli, vendar pa ponarejevalca še niso ugotovili. Že pred tednom smo poročali, da so se v Celju pojavili 20-dinarski kujejo, ker so iz trde kovine, dočim so bili kujejo, ker so iz trdne kovine, dočim so bili oni pred tednom dni iz mehke kovine. Kaže, da je več ponarejevalcev, ki pa se še spretno izmikajo oblastem.

* *Češkoslovaški vojni minister se boji svetovne vojne.* V Pisku je vojni minister Machnik ob neki vojaški slovesnosti izrazil bojazn, da bi afriški bojni plameni mogli preiti na evropska tla.

* *Ponarejevalce denarja* so odkrili orožniki v Spodnji Ploderšnici pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah. Orožniški komandir pri Sv. Marjeti ob Pesnici je pri nenadni hišni preiskavi pri nekem posestniku v Spodnji Ploderšnici pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah našel 36 ponarejenih kovanicev po 20 Din in 13 ponarejenih kovanicev po 50 Din. Orožniki vršijo poizvedbe, da bi ugotovili ostale pomagače.

* *Zemlja ga je zadušila.* V gramozni jami na Ivanjci je kopal 22-letni Štefan Srak gramoz. Nenadoma pa se je zemlja začela krušiti in se je usula na Štefana Sraka, ki je bil v trenutku zasut pod zemljo. V bližini ni bilo nikogar, ki bi ga mogel rešiti. Domači so pričeli slutiti, kje je vzrok njegovega izostanka. Izkopali so ga mrtvega iz zemeljskih plasti, ki so ga bile zadušile. Rajniki je bil priden fant in je njegova tragična usoda zbudila obče sočutje.

* *Utopljenec na Mariborskem otoku.* Te dni je naplavila Drava na tako zvano »špičco« na Mariborskem otoku truplo neznanega utopljenca. Našla sta ga kopališni mojster Zierer in delavec Kürbus. Utopljenec je moral dalje časa ležati v vodi, ker je bilo truplo že na pol-golo. Utopljenec je star okrog 35 let, ter precej rejene postave. Obut je bil v močne gozdarje. Truplo so prepeljali na pokopališče v Kamnici.

* *Oder se je porušil.* Huda nesreča se je pripetila te dni pri zgradbi dvanadstropne hiše v Vrbanovi ulici. Pod zidarjema Koranom in Heričkom se je porušil oder. Heričko je še duhaprisotno skočil skozi okno v hišo. Koren pa je strmoglavil v globino.

drugače kakor nekakšna podgana, vzlic imenitnemu repu!

Potem je prilezla iz gnezda in začela plezati po deblu navzdol. Tedaj šele je veverica podivjala! Smejala se je, da je na veji skoraj kozolce preobračala.

»Praviš, da je to plezanje?« je vprašala. »Saj ležeš vendar z repom naprej!«

In potem je skočila za njo z veje na vejo, samo da bi Sivka zijala »Tuk-tuk-tuk«, je klicala in se iz nje norčevala. Uboga Sivka se je na vso moč trudila, toda vzlic temu je šlo počasi, in čim bolj se je veverica smejala, tem bolj nerodna je postajala Sivka. Saj je hotela pokazati, kaj zna, toda šlo je tako, kakor navadno gre, če hoče kdo kaj pokazati. Ni se mogla več oprijemati lubja in telebnila je z glavo na tla, da so ji vse kosti zahreščale. »Mijav«, je zavekala, ker jo je pošteno zbolelo, potem pa je docela mirno obležala.

Ko je veverica to videla, je morala priti seveda bliže, da si vse dobro ogleda. »Tek-tek«, je rekla in priskakljala k njej. Bila je tako radovedna, da ji je stal rep pokoncu kakor omelec za steklenice. Ali se je ta nesrečna neroda do smrti pobila? Zdaj je bila že tik pri njej — tedaj pa je planila Sivka kakor blisk kvišku in jo udarila s tačico po glavi.

»Zdaj boš pa videla, kdo izmed naju je kaj pridal!«

In potem je pojedla veverico za zajtrk in šla sita in zadovoljna še globlje v gozd.

SESTO POGlavJE

Zeja boli

Dostikrat pravijo, da se človeku ne godi dobro po svetu, toda mački pogosto ni nič

bolje. To je Sivka občutila. Seveda je znala dobro loviti podgane in miši in se sama preseliti skozi življenje, če je bilo treba, toda bila je tudi vajena, da so ji ljudje stregli in jo razvajali. Vsak dan je dobila skodelico še toplega, pravkar pomolženega mleka; tudi namazan kruh so ji dajali in košček pečenke v rjavi omaki. Gladili so jo, čistili s ščetko, kopali in ji z glavnikom česali dlako — zato ji ni bilo tako lahko, ko se je iznenada zavedala, da je sama na svetu. Toda »ph«, si je mislila, »saj pojde tudi brez tega!«

Čez nekaj časa je začutila, da je žejna. Tako zelo se ji je zahotelo mleka, toda kje naj ga dobi sredi najtemnejšega gozda? Poiskovala je nekaj časa in iskala med drevjem in kamenjem in premišljala, kje bi lahko dobila kaj dobrega, toda ne, ničesar ni odkrila. Med potjo je dobila nekaj mlak s postano vodo; nekaj požirkov je popil, čeprav se ji je voda gnusila. Fej, kako nemarno je smrdela. Vsekako mora odkriti kraj, kjer bo dobila kaj svežega mleka.

Kakor smo že povedali, Sivka še ni nikoli prej hodila po gozdu, toda ker ni imela glave samo zato, da bi se po njej praskala, je kmalu dobila, kar je iskala. Čez nekaj časa je zavohala, da diši po kravah, in ko je šla za vonjem, je zaslišala kravje zvonce. Naposled je prišla v majhno, sivo poletno stajo sredi gozda, skočila je v eno izmed lin in pogledala v stajo s svojimi velikimi, rumenimi očmi. Notri je bilo šest ali sedem krav, ki so prav tedaj jedle in prežvekovale. Vse so ji kazale hrbte, toda Sivka jih je vzlic temu pozdravila.

»Mijav«, je rekla na moč prijazno.

kjer so ga pokopale deske in tramovje odra. Dobii je nevarne poškodbe ter so ga reševalci prepeljali v bolnišnico.

Polovična vožnja ob nedeljah. Od 19. oktobra t. l. se izpremenje dosežanje določbe o nedeljskih in prazniških vozniških listkih na državnih železnicah, po katerih je veljal popust za polovico vozn. od sobote ob 12. uri do ponedeljka ob 12. uri. Od takrat bo popust veljal od 11 do 250 km, namesto kakor doslej od 6 do 250 km. Razen tega se bodo smeli potniki, če v času od 12 do 16 ne vozijo potniški vlaki, poslj. potniškega vlaka, ki vozi med 11. in 12. Pri povratku se bodo smeli peljati najprej v nedeljo ali na praznik, doslej pa že v soboto ali pa pred praznikom do 20. Po novih določbah se na vozne listke ne bodo več lepile znamke, temveč bo blagajna v znak, da gre za nedeljski listek, pritisnila nanj žig postaje na čelni strani listka.

* *V Zagrebu se je podražil kruh.* Te dni se je podražil bel kruh v Zagrebu, katerega prodajajo peki po 4 Din za kg.

* *Strel v prsa.* Prejšnjo nedeljo popoldne se je zbrala večja družba fantov v neki gostilni v Šikolah. Med njimi je bil tudi posestnikov sin Brglez Štefan iz Šikol, ki je v prepiru z družbo vrgel kozarec in zadel gostilničarja v glavo. Ko so fantje odhajali, je hotel Brglez gostilničarja še dejanski napasti, ta pa je v silobranu potegnil samokres in ga sprožil proti Brglezu. Strel je pogodil Brgleza v prsi. Ranjenca so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

* *Vlom v poštni urad v Strugah.* Neznani specialisti za vlome v poštno urade, ki se zadnji čas v kratkih presledkih javljajo po vsej banovini zdaj tu, zdaj tam, so pred dnevi obiskali tudi pomožno pošto v Strugah pri Dobropolju. Vlomili so v blagajno in pobrali vso gotovino, nato pa izginili brez sledu.

* *Drzna tatvina.* Nedavno sta dva mlada neznanca prišla po opravkih v zavod sv. Marte v Ljubljani, ki nudi zavetje siromašnim služkinjam. Stanovanje upraviteljice je bilo slučajno odprto pa sta nepovabljeni gosta vzela iz hišne blagajne okrog 3.000 Din v bankovcih in srebru in izginila. Po vsej priliki sta na hodniku začula bližajoče se korake, da sta odhitela, ne da bi bila do kraja izpraznila blagajno, v kateri je bilo še precej denarja in nekaj hranilnih knjižic.

Ena izmed krav se je ozrla in jo pogledala.

»Muh!« je odgovorila s polnimi usti, »kaj pa hočeš?«

»Malo mleka bi rada. Tako strašno sem žejna!«

»Kaj pravi?« je vprašala druga in pogledala navzgor s šopom sena v gobcu.

»Malo mleka prosim.«

Zdaj se je začelo vneto prerekanje od jasli do jasli.

»Saj vendar ni naš maček«, je rekla ena izmed krav.

»Ne, čisto tuj je«, je menila druga.

»No, saj mu lahko vzlic temu malo damo!«

»Saj mu ni treba dosti!«

»Če pa dekla kaj opazi?«

»Oh, saj to ni nič hudega!«

»Zaradi varnosti bi mu lahko dala vsaka malo, potem ne bo nič opazila!«

Naposled se je prva spet obrnila k Sivki:

»Ali znaš molzti?«

Ne, tega pa Sivka ni znala.

»Hm«, so menile krave, »potem pa ne gre drugače, kakor da počaka, dokler ne pride dekla v stajo«. In iznova so začele prežvekovati.

K sreči je ta dan dekla zgodaj vstala in Sivki ni bilo treba dolgo čakati. Toda prišla ni sama Mogočen, lisast maček jo je spremljal, smukal se je ob njenem krilu in se ji tako prilizoval, da je bilo že kar nemarno gledati.

»Mijav«, je dejala Sivka in visoko dvignila rep, da bodo videli, da ni huda. To je bila njena »zastava miru«. Toda dekla je še pogledala ni.

(Dalje prihodnjič).

★ **Odškodnina po avtobusni katastrofi** pri Medlogu. Vsem je še v spominu strašotna avtobusna nesreča, ki se je pripetila pred skoraj štirimi leti v Medlogu pri Celju, pri kateri je bilo 14 oseb usmrčenih, nekaj pa hudo ranjenih. Po razsodbi okrognega sodišča v Celju je moralo avtobusno podjetje plačati svojem ponesrečencem oziroma poškodovancem razne odškodnine. Višje sodišče je sedaj na pritožbo podjetja dokončno razsodilo, da zadene krivda na nezgodi prav tako tudi železniško upravo, kateri je naložilo, da mora povrniti avtobusnemu podjetju polovico vseh z nezgodo združenih stroškov.

* **Bahanje ni dobra reč.** To je preizkusil Ivan V., ki je poleti 1934 prenočil pri neki delavki na Pobrežju pri Mariboru pred katero se je bahal, da ima pri sebi 40.000 dinarjev. Ker je bil vinjen in je trdno spal, mu je delavka v radovednosti pretaknila vse žepa in našla v nogavici 2000 dinarjev, ki jih je Ivan naslednjega dne zamenjal. Dotična delavka se je morala radi tega zagovarjati pred mariborskim senatom in je bila obsojena na 2 meseca strogega zapor, pogojno za tri leta.

* **S puškami oboroženi cigani** so navali iz zasede na posestnika Vincenca Raduha iz Odrancev ter mu s silo odvzeli kolo, nahrbtnik in druge stvari v skupni vrednosti 3000 dinarjev. Cigani: 28-letni Andrej in 35-letni Jožef Baranja, 33-letni Jožef in 27-letni Mihael Cener ter 26-letni Franc Horvat bodo imeli opravka s sodiščem.

* **Vlom pri belem dnevu.** Prejšnji ponedeljek so neznan tatovi vlomili v hišo posestnice Vok Marije v St. Petru v Savinjski dolini. Ker so bili domači ravno na polju, so vlomilci doma razbili okna in iz hiše pokradli razno obleko in denarja okrog 2.000 Din ter moško kolo. Da pa bi domači čim pozneje mogli zapaziti tatvino, so tatovi, od znotraj vsa vrata zaklenili. Drznim vlomilcem so orožniki že za petami.

* **Za tri jurje** je ogoljufal v Varaždinu Angelo Halič 27-letni usnjarski pomočnik Blaž Rogar iz Maribora. Dejal je, da gre menjat stare jurje za nove. Mali senat ga je obsodil na tri mesece strogega zapor in dveletno izgubo častnih državljskih pravic, pogojno na 2 leti.

* **Usodne nalive in poplave** so doživeli ljudje v Korotanu. Več mostov je porušnih, Zila je narasla za 3 m preko normalne. Škoda radi poplav je ogromna.

* **Domačije gorijo.** Strojniku Josipu Rochbauerju v Savinskem pri Makolah je zgorelo gospodarsko poslopje. Škoda znaša 12.000 dinarjev.

* **Vlom na Barju.** Neznani vlomilec je obiskal hišo posestnika Franceta Melika v Črni vasi na Barju ter je iz omare, ki jo je s silo odpril, odnesel šatuljo s kupom srebrnine in denarja, da trpi Melik nad 2.200 Din škode. Policija je aretirala nekega 26-letnega brezposelnega pekovskega pomočnika iz Rožic v Istri.

* **Z jablane padel in se ubil.** Usodna nesreča se je pripetila v Spodnjem Javorju. 65-letni posestnik Simon Kumpan se je podal obirat jabolka. Ko je prišel neki sosed na obisk, je šla Kumpanova žena klicat moža. Ker se ji ni na klice odzval, je stopila bliže ter v svojo žalost našla moža ležati pod jablano v globoki nezavesti. Na glavi je imel krvavo smrtno rano. Sosedje so ga prenesli v hišo, kjer pa se ni več zavedel ter je izdihnil še pred prihodom zdravnika. Kumpanu se je na jablani prelomila veja ter je padel 5 metrov globoko. Pri padcu je udaril z glavo ob kamen ter si prebil lobanjo.

* **Par volov mu je odgnal.** Pred nekaj dnevi je neznan tat v Veliki Loki odpeljal tri krave nekemu hrvatskemu gonjaču, zdaj pa nam javljajo iz Metlike, da je tam nekdo na podoben način ukradel dva vola posestniku Janku Weisu iz Kočevja. Medtem ko je gospodar posedel v Mežnaršičevi gostilni, mu je neznanec izpred hiše odpeljal vola, težka okrog 700 kg in vredna 1.700 Din.

* **Zaplemba velike količine saharina v zaderskem kanalu.** Finančna kontrola, ki je patrolirala s svojo motorno ladjo v smeri zaderskega kanala, je imela velik uspeh. Opazila je neko ladjo, ki je z vso naglico plula proti nenaseljenemu otoku Idolu. Finančnim organom je bilo takoj jasno, da imajo pred seboj tihotapce in opazili so tudi, kako so iz bežeče ladje leteli v morje neki zavoji. Ob otoku so tihotapci za kratek čas pristali, potem pa takoj nadaljevali beg. Finančni organi so potem na otoku našli 98 kg saharina.

* **Z roko v mlatilni stroj.** 26-letni viničar Kovačec Ciril iz Podgorcev je bil doma zaposlen pri mlačvi ajde. Po nesreči je prišel z levo roko v mlatilni stroj, ki mu je zmečkal štiri prste. Prepeljali so ga v bolnico.

* **Svojemu fantu nož v prsa.** Na obrežju v Studencih stanujoči 32-letni Ludvik Švarc je prišel ponoči precej pijan domov od kozuhanja. Doma ga je čakala njegova prijateljica Kristina, s katero se je hudo sprl. Kristina se je pri tem tako razsrdila, da je stekla v kuhinjo po dolg nož ter z njim zabodla Švarca v desno stran prsi. Ljudje so ga našli v mlaki krvi in poklicani reševalci so ga nemudoma prepeljali v bolnico.

* **Osemnajsta kazen.** Mariborski kazenski senat je te dni obsodil 23-letnega kovaškega pomočnika Jurija Reharja, vlomilca in tat iz navade, na 4 leta ječe. Obtoženec je bil pravi strah Teznega, kjer je izvršil letos spomladi več vlomov in tatvin. Pri aretaciji so našli pri njem 23 tisočakov.

* **Dva poboja na Dolenjskem.** V Uršnih selih je bil napaden 22-letni pos. sin Zamida Janez. Napadalci so mu prizadeli s topim predmetom poškodbo na glavi, da so ga nezavestnega pripeljali v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji. Ranjenec je izgubil tudi dar govora. — Drug napad je bil izvršen v Dolenji vasi pri Mirni peči. Neznanci so pobili na 24-letnega Antona Zupančiča iz St. Jurja. Napadeni je dobil težke poškodbe na glavi in vsem ostalem telesu. Ranjenca so hudo poškodovanega pripeljali v bolnico usmiljenih bratov. Oba dogodka preiskujejo orožniki, ki so napadalcem že prišli na sled.

* **Utopljenka na Fužinah.** Elektro-monter na Fužinah je nedavne večera opazil v vodi pri turbinah žensko truplo in je o tem obvestil orožnike. Neznano utopljenko, ki je stara okrog 40 do 50 let, so potegnili iz vode in prepeljali v mrtvašnico pri D. M. v Polju. Kdo je utopljenka, še ni ugotovljeno.

* **Huda nesreča.** V ljubljansko bolniš. so pripeljali 32-letnega kovaškega mojstra Jožeta Juhanta iz Jarša, občina Homec. Juhant je zjutraj poliral ob smirkovem brusu, ki je nenadoma odletel s takšno silo, da mu je odtrgal desno roko v rami. Roka mu je obvisela samo na koži. V bolnišnici so morali nesrečnemu mojstru roko takoj odrezati. Ker je Juhant precej krepke konstitucije, ves čas je bil pri zavesti, je verjetno, da bo okreval.

* **Iskra luči povzročila eksplozijo.** Posestnikov sin Franc Gorek iz Filovcev si je pri luči ogledoval dinamično patrono, s katero je nameraval razstreljevati drva. Pri tem pa je padla iskra od luči v naboj, ki mu je eksplozija v roki. Dobil je nevarne poškodbe na očeh, a je upanje, da ne bo oslepel.

* **Od razprave k novim grešnim podvigom.** Mlinarskega pomočnika Josipa Vrbaničiča je mariborski senat 4 junija obsodil radi neke tatvine na pogojno zaporno kazen. Čim se je vrnil domov, je izvršil vlom v mlin Petra Gjorkoša v Gornji Radgoni ter odnesel 3500 dinarjev gotovine. Mali senat ga je včeraj obsodil na 8 mesecev strogega zapor ter izgubo častnih državljskih pravic za dobo treh let.

* **Strahovalec mariborske okolice** 17-kratni vlomilec 23-letni kovaški pomočnik Jurij Rehar, je bil te dni radi nekaterih vlomov, ki jih je izvršil v Teznu pri Mariboru, obsojen na 4 leta robije in 5-letno izgubo častnih pravic. Obsojenega Reharja sumijo, da je izvršil še celo vrsto drugih vlomov v mariborski okolici.

* **Smrtna nesreča s puško.** 15-letni deček Savor Stanko iz Radovice je gnal vole na pašo. Na paši pa je v nekem grmu našel staro zarjavelo puško, katero je najbrž pustil kak divji lovec, katerih je po teh krajih zelo veliko. Na paši se mu je pridružil Zlogarjev Lojze. Iz neznanega vzroka se je nabasana puška sprožila in zadela Savorja Stanka v levo prsno stran. Smrtno zadet se je zgrudil in par minut nato izdihnil radi notranje izkrvavitve. Zlogarjevega Lojzeta so pripeljali danes metliški orožniki v Metliko, zanika pa vsu krivdo. Nadaljnja preiskava bo dooznala, čigavo je bilo orožje in kdo je kriv te tragične nesreče.

* **Vzrok smrti: ne ženina pest, ampak bolezen.** Pred malim kazenskim senatom se je te dni zagovarjala 28-letna posestnica Otilija Z. iz Mihajlovcev, ki jo je državni pravdnik obtožil, da je premikastila 40 let starejšega moža, ki da je radi tega oslepel na desnem očesu. V teku razprave se je doglalo, da je mož oslepel radi dotika s slamo in da je po nekaj mesecih umrl na posledičnih sladkorne bolezni. Na podlagi tega je bila obtoženka oproščena.

* **Nevaren padec z drevesa.** Ljubljanski reševalni avto je te dni prepeljal v ljubljansko bolnišnico 61-letnega kmeta Jerneja Bradeška iz vasi Drage pri Goričanah. Bradeško je v gozdu tresel kostanj, na mokrem drevesu pa mu je spodrselo, da je padel kakih 10—12 m globoko. Pri padcu si je Bradeško zlomil hrbtenico. Njegovo stanje je smrtno nevarno ter ni upanja, da bi okreval.

* **Umazana kupčija na deželi.** Pišejo nam: Na našem podeželju je opaziti že delj časa razne agente in potnike z blagom za oblake, ki obiskujejo manjše trgovce in zasebnike. Živijo ti ljudje od tega, da izrabljajo neizkušenost in lahkovernost naših poštenih podeželjanov s tem, da prodajajo blago najslabših vrst. To je povsem razumljivo, saj pri boljšem blagu na deželi ne bi mogli ničesar zaslužiti. Opozarjamo vse, da tem malopridnežem ne nasedajo in jih po možnosti ovadijo pristojnim orožniškim postojam, ker je njihovo početje protizakonito. Oblastva pa prosimo, da posvečajo takim ptičem v bodoče malo več pažnje.

* **Svinja je ogrizla otroka.** Neka kočarica iz Dednje vasi se je odpravila na kratek obisk k sosedu. Svojo 7 mesecev staro hčerkico je pustila samo v sobi na postelji, a v lopo je zaprla svoje edino, 4 mesecev staro svinjo. Na nesrečo je svinja vdrla v sobo, skočila na posteljo in stransko razmesarila otroka, ki se seveda ni mogel braniti. Odgriznila mu je zgornjo ustnico s čeljustjo vred, brado in levo uho. Otoka so prepeljali v bolnico.

* **Kredit za St. Janž-Sevnico.** Odobren je kredit za zgraditev prvega dela proge St. Janž—Sevnica v skupnem znesku 12 milijonov 280.032.42 Din.

* **Zabavna zgodba z morskovo vodo.** Na letošnji prireditvi Ljubljana v jeseni so imeli tudi razstavo ogromnih steklenih kadi z morskimi rastlinstvom in živalstvom. Za to razstavo so potrebovali 40.000 litrov morske vode. Uprava velesejma je pa imela veliko truda in sitnosti, da je smela to vodo pripeljati s Sušaka v Ljubljano. Temu se je namreč upirala — monopolna uprava! Nazadnje pa je le izdala zadevno dovoljenje, toda pod pogojem, da se mora voda po uporabi — vrniti na Sušak in zliti v morje. To vračanje vode je bilo seveda drago in tako je uprava velesejma prosila, naj bi se prodala že javljenim prošnjikom za akvarije in v zdravilne namene. S tem bi se upravljaliki izdatki, ki jih je imela, celo nekoliko znižali. Dovoljenja za to pa spet ni dobila, pač pa ji je bilo nazadnje le ustrezno, da se sme ta morska voda izliti v kanal. K temu izlivanju je prišla posebna uradna komisija monopolne uprave in je napravila o tem tudi obsežen zapisnik. S tem so se stroški še povečali. In čemu vse to, bo kdo vprašal. Zato, ker se je monopolna uprava bala, da bi utegnil kdo pridobivati iz te vode — sol, ki je monopolno blago. Vse te soli bi pa bilo kvečjemu nekaj kilogramov...

NAŠI NA TUJEM

Slovinci v Ameriki

V Midwayu je umrl Franc Lukančič, doma iz Rovt pri Logatcu. V Ameriki zapuščila ženo, sina, hčerko in očeta, v starem kraju pa sina, brata in sestro. V reki San Jacintu v Clevelandu Franc Cimerman, star 60 let, doma iz Škocijana na Dolenjskem, od koder je prišel v Severno Ameriko pred 33 leti. V Detroitu je podlegel jetiki Josip Ivec, star 47 let, doma iz Lovice pri Metliki. V Clevelandu je umrl slovenski pionir Franc Gorše, zdaj mu je pa sledila v večnost še žena Marija rojena Tekavec, doma iz Prigorice, fara Dolenja vas pri Ribnici, stara je bila 68 let.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlj-denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršiti vse bančne posle najkulantneje. Poštne uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune; Belgija: št. 3064-64. Bruxelles; Francija: št. 1117-94. Paris; Holandija: št. 1458-66. Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967. Luxembourg — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

Iz Dorstfelda (Vestfalija) nam poročajo: Hladna jesen je prišla in mrzli veter že trga listje z dreves. Tudi v Dorstfeldu je ugasnil mrzli veter luč življenja Ivani Antlejevici v najlepši mladosti 33 let. Ni se še ulegla zemlja na njenem grobu, ko so položili k večnemu počitku njeno mater Marijo Antlejo, rojeno Klavžer, ki je dosegla lepo starost 73 let. Hudo prizadeta Antlejeva mama je bila vneta Slovenka. Zivela je v Nemčiji in Holandiji. Kako je bila pokojna v slovenskem duhu. Zapuščala žalostnega moža in osem dorastlih otrok, ki živijo v Nemčiji in Holandiji. Kako je bila pokojnica priljubljena, je jasno pokazalo lepo število ljudi, ki so jo spremili na zadnji poti. Najlepša hvala zvezinemu predsedniku g. Pavlu Bolhi za pogrebno pomoč, ki jo je nakazal takoj v znesku 75 mark. Blagima pokojnicama bodi lahka tuja zemlja! Hudo prizadeti družini naše iskreno sožalje.

PROGRAM RADIA LJUBLJANA

OD 20. DO 27. OKTOBRA 1935.

Nedelja, 20. oktobra: 7.30: Kmetijska ura: Zivnozdravstvo (dr. Stegu Josip); 8.00: Čas, poročila, spored; 8.15: Koncert Ljubljanskega šramel kvarteta; 9.15: Vokalni koncert Akademškega pevskega kvinteta; 9.45: Versko predavanje (prior Valerian Učak); 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice; 11.00: Jesenski sprehod, koncert Radijskega orkestra; 11.40: Požgančkov oča otrokom govori (Mirko Kunčič); 12.00: Čas, obvestila, spored; 12.15: Kar želite, to dobite, igra Radijski orkester; 15.00: Kar imamo, to vam damo (reproduciran koncert po željah); 16.00: Gospodinjski nasveti (gdč. Anica Lazarjeva); 16.20: Milčinski: Cigani — veseloigra, izvajajo člani radijske dramske družine; 17.00: Za ples in dobro voljo, igra radijski orkester; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Čas, poročila, spored, obvestila; 20.15: Vokalni solistični koncert gdč. Olge Oljdekop; 21.00: Valčkova ura, izvaja radijski orkester; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Za ples in krutek čas, prenos iz nebotičnika.

Ponedeljek, 21. oktobra: 12.00: Koncert na kino orglah (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Melodije z juga (havajske kitare na ploščah); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna); 18.20: Harmonika na ploščah; 18.40: Kulturna kronika: Milčinski: Humoreske in groteske (Ljudevit Mrzel); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Prenos beograjske opere, v I. odmoru: Glasbeno predavanje (Vilko

Ukmar), v II. odmoru: Čas, vreme, poročila, spored. Konec ob 23. uri.

Torek, 22. oktobra: 11.00: Šolska ura; Bajke z lužiskih brd (Pirnati Viktor); 12.00: Zvoki iz Španije (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas obvestila; 13.15: Ura narodne glasbe; 14.00: Vreme, borza; 18.00: Slike iz narave, koncert radijskega orkestra; 18.40: Vzgojna vrednost umetnosti (dr. Stanko Gogala); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Prenos z Dunaja (avstrijski koncert za Evropo); 22.05: Čas, vreme, poročila, spored.

Sreda, 23. oktobra: 12.00: Odlomki iz slovanskih oper na ploščah; 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas obvestila; 13.15: Plesni orkestri z vsega sveta! (na ploščah); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Pomen nega dela za posameznika in za skupnost (Ivanka Omerza); 18.20: Spet nova pustolovščina lutke-Storžka; 18.40: Fran Milčinski in mladinsko skrbstvo (Jagodič Vojko); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Lisztov koncert v A-duru za klavir in simfonični orkester, igra Pavel Šivic; 21.15: Zdravice poje Slovenski vokalni kvintet; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Plesi iz davnih dni, radijski orkester.

Četrtek, 24. oktobra: 12.00: Klavirske solistične točke (na ploščah); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Nekaj besed k večernemu prenosu žaloigre »Kralj Edipe« iz drame; 13.25: Operne fantazije (na ploščah); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Ronny jazz igra za ples; 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Sophokles: Kralj Edip — tragedija, (prenos iz dramskega gledališča); 21.30: Iz klasičkov (reproduciran koncert); 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Koncert radijskega orkestra.

Petek, 25. oktobra: 12.00: Koncert balalajk (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Poslušajmo tenorje (na ploščah); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Ženska ura: O kozmetiki (dr. A. F. Ferenčak); 18.20: Koncerti orkestri (plošče); 18.40: Življenje naših teta in njih delavcev (Pernišek Franc); 19.00: Vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Prenos iz Zagreba; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Citraški trio »Vesnes«.

Sobota, 26. oktobra: 12.00: Od poldne do dveh — vesel mozaik (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas obvestila; 13.15: Od poldne do dveh — vesel mozaik (plošče); 14.00: Vreme; 18.00: Veselih lic — na delopust, igra radijski orkester; 18.40: Zunanji politični pregled (dr. Kuhar Alojzij); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Strahovi: literarno - glasbena prireditev; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Radijski orkester.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Telečje meso v omaki. Na masti praži dve žlici drobno zrezane čebule, strok česna in dve šalotki. Na čebulo stresi 3 četrt kile telečjega mesa, osoli in meso toliko časa praži, da se zapeče in postane mast čista. Sedaj odrini meso na kraj kože, na masti pa zarumeni žlico moka. Ko se je moka zarumenila, zmešaj z mesom in zalij z juho ali vodo. Dodaj popra, paprike, peteršilja, majarona, šetraj, timjana, vsakega malo. Vse skupaj duši do mehkega. Zribaj dve srednje debeli olupljeni jabolki in dodaj k mesu. Meso z jabolki naj vre še 10 minut, nato daš z dušenim rižem na mizo.

Makarone z jurčki. V kozi razbeli mast in na masti prepraži eno drobno sesekljano čebulo in 4 glavice pora. Potem deni na čebulo 6 drobno zrezanih jurčkov, 6 olupljenih paradižnikov (paradižnike dobro sesekljaj), dve žlici sesekljanega zelenega peteršilja, osoli in malo popopraj. Vse skupaj duši približno četrt ure. Med tem pa skuhaj makarone, kuhane ocedi. (a jih ne polij z mrzlo vodo), polij s pripravljeno omako. zmešaj, naloži v skledo, posuj z naribanim sirom in daj kot samostojno jed na mizo.

Smetanova pogača. Mešaj, da naraste: 4 rumenjake in 4 deke sladkorja. Potem pri- (po žlicah) 8 dek moka, deciliter kisle smetane, malo soli in sneg štirih beljakov. Pekačo dobro pomaži, posuj z moko, zlij noter testo za prst na debelo, razravnaj in speci. Med tem ko se testo peče, pa zmešaj kremo. **Krema:** Mešaj štiri rumenjake, 8 dek vanilijevega sladkorja, nato še sneg štirih beljakov. Ko je pogača pečena, jo polij s kremo in postavi nazaj v pečico, da tudi krema porumeni. Ko se je krema porumenila, pogačo zreži na poljubne kose in daj toplo na mizo.

PRAKTIČNI NASVETI

O vrtnicah. Če hočemo, da nam bodo vrtnice leto za letom bujno cvetele, morajo imeti dobro zemljo, ali pa jo je treba zboljšati. Zemljišče, kamor nameravamo posaditi vrtnice, je treba zrigolati, to se pravi 40 do 50 cm globoko prekopati. Ne smemo pa pri tem delati na stari način, da rigolamo tako, da pride spodnja plast zemlje, ki je mrtva, na vrh, zgornja pa, ki je kolikortoliko še dobra, pa spodaj. Pravilno rigolanje je le tako, da ostane vrhnja plast na svojem mestu, spodnjo pa zrahljamo. Le v slučaju, če je spodnja plast dobra, tedaj jo premešamo z zgornjo. Če hočemo zboljšati težko ilovnato zemljo, ji primešamo šote, sprhneleča gnoj, rušo ali dobre humuzne zemlje. Lahki, peščeni zemlji tudi primešamo šote ali boljše hlevski gnoj. Tudi ilovnato zemljo je dobro primešati toda ne tako, ki jo dobimo iz kake globoke jame, n. pr. če se zida hiša in skopljejo temelj, ker je taka zemlja mrtva. Najboljši gnoj za vrtnice pa je hlevski gnoj, straniščnica (gošča). Ker če hočemo od svojih vrtnic bujnost, jim moramo vsaj vsako drugo leto gnojiti z naravnimi gnojili. Med tem časom pa lahko za silo gnojimo z umetnimi gnojili.

Vrtnice rabijo tudi zelo veliko vode. Toda zalivati moramo zelo temeljito, da se tla dobro namoči. O tem se prepričamo tako, da naredimo z lopato luknjo, da vidimo, če je dovolj mokro pri koreninah. Ker pa pri obilnem zalivanju nastane blato in se s tem zemlja zelo zgosti, jo je treba od časa do časa zrahljati. Če nam je mogoče, je priporočljivo, da pokrijemo zemljo okrog vrtnic s preperelim gnojem, šotinim zdrobom, gozdnou publico, ki obdrži zemljo enakomerno vlažno.

Najboljši čas za presajanje vrtnic je jesen od oktobra do novembra. Ker če se vrtnice v jeseni nekoliko prirastejo, nam spomladi že pri prvem cvetenju zaostajajo za drugimi. Grmičaste vrtnice pred presaditvijo precej porežemo, in sicer močne poganjke na tri do štiri popke; slabe poganjke popolnoma izrežemo. Potem postavimo vrtnice s koreninami za 12 do 24 ur v vodo. Korenine tudi obrežemo z ostrim nožem. Pri sajenju vsadimo tako, da pokrijemo mesto, kjer je bila nizka vrtnica cepljena, 2 cm debelo z zemljo, nakar zemljo dobro potlačimo. (najbolje s peto) in dobro zalijemo, potem pa še nekoliko zemlje nagromadimo, da gledajo le vršički poganjkov iz zemlje. Spomladi jih ne smemo prezgodaj odkriti, oziroma osvoboditi.

Visoke vrtnice moramo pri jesenski saditvi položiti, zato jih že takoj nekoliko posevno vsadimo, da se dajo lažje pripogniti. Čez zimo zakopljemo krono v zemljo. V ta namen naredimo na kraju, kamor bomo položili vrtnico, plitvo vdolbino tako, da gre krona vanjo, nakar natresemo rahle prsti tako visoko, da so vsi poganjki pokriti. Ne smemo pa nametati na vrtnico keno, ker potem nastanejo vmes praznine in tudi vrhovi se radi nalomijo. Spomladi tudi teh vrtnic ne smemo prezgodaj odkriti, in še to le pri oblačnem dnevu.

Stare vrtnice pa, ki nočejo več bujno cveteti, vseeno ni dobro presajati. Ker jim to ni dobro. Posameznim starim vrtnicam odkopljemo okoli zemljo in jo zboljšamo, kot zgoraj navedeno.

Čiščenje madežev

Splošnega pomočka, s katerim bi se odstranjevali madeži, žal ni. Zato pa moramo vedno najprej ugotoviti, od česa izvira madež, koliko je star in kakšne vrste oziroma barve je tkanina ali zamazani predmet, in šele potem izbrati primeren čistilni pomoček.

Trdi madeži so skoraj vedno od sladkorja, če imajo tudi sladek okus, sicer pa od smole. Madeži ki so videti mastni in so čutiti mehki so največkrat mastni madeži. Modri madeži na rdečem blagu in rumeni madeži na zelenem in črnem blagu so alkalijevi madeži. Madeži na telovnikih in suknjah so skoraj gotovo od jedi ali pa od pijače (kava, mleko, čaj, vino itd.).

Sveži madeži se dajo najlažje odpraviti, še prav posebno iz kosmatega blaga. Najbolje je, če poizkušamo vsak madež najprej odpraskati z nohtom, odstrgati z nožem ali pa popiti s pivnikom; nikdar ga pa ne smemo drgniti. Sveže madeže od jedi v prtu izperemo največkrat lahko kar s toplo vodo ali pa z milnico.

Stari madeži so seveda veliko bolj trdovratni kakor sveži. Čistilni pomoček se ne sme nikdar na madež polit, ampak vedno samo nakapati. Pri barvastem blagu moramo najprej na krpi preizkusiti, ali pomoček ne razkrajja barve.

Kadar čistimo, denimo pod madež tvarino, ki vpija nesnago, če hočemo madež zdrgniti, vzemimo vedno krpo istega blaga ali pa vsaj enake barve.

Preden se odločimo za katerikoli čistilni pomoček, poizkusimo pri blagu zmeraj najprej z vročo vodo ali pa z milnico. Če madež ne izgine, vzemimo raztopino burnusa, ki nikdar ne škoduje če je tudi še tako močna. Raztopina burnusa razkrajja madeže od masti, beljakovin itd., za madeže od barve, vina in rie je pa najprimernejša raztopina Persila. Šele če vse to ne pomaga, poizkusimo s posebnimi čistilnimi pomočki.

Nobeno urejeno gospodinstvo bi ne smelo biti brez najvažnejših čistilnih pomočkov. Ti pomočki so: bencin, burnus, eter, glicerol, marsejsko milo, Persil, solna kislina, špirit, škavna sol, terpentinsko olje, salmiakov cvet, vinski cvet in želčno milo.

Najbolje je, če imamo te pomočke spravljene na posebnem kraju (v posebni omarici), in sicer tako, da ne morejo otroci do njih. Vsaka steklenička in vsak zavitek naj ima svoj napis, da ne nastane zaradi zamenjave škoda ali celo nesreča.

S posameznimi madeži ravnamo takole:

ALKOHOL.

Madeže od alkohola izperemo z vodo. Pri bolj občutljivem blagu denimo pod madež pivnik in na madež vodo samo nakapamo.

APNO.

Bombaž. Na madež nakapamo zelo razredčene citronove kisline in ga nato zdrgnemo.

Obleka. Apno zdrgnemo s krpico in kisom ali pa počakamo, da se posuši, nakar ga previdno odraskamo in namočimo potem madež z limonovim sokom ali pa z razredčeno solno kislino. Nazadnje ga izplaknemo z vodo.

Platno. Madež operemo s čisto vodo in ga zdrgnemo nato, če je potrebno, še s kisom.

Svila. Kakor pri bombažu.

Šipa. Umijemo jo s kisom.

Volna. Kakor pri obleki.

ČOKOLADA.

Perilo. Madež namočimo z vodo, nato ga nekaj ur odmakamo v raztopini iz pol čajne žličke galuna, pol žličke vinskega cveta in 10 žlic vode. Nazadnje ga izperemo z mlačno vodo in milom.

Svila. V enakih delih zmešamo glicerol in vodo, dodamo nekoliko salmiakovega cveta in s to mešanico madež dalj časa močimo, potem pa zlikamo svilo med dvema cunjama.

Volna. Na deset delov vode vzamemo en del glicerina in pol dela salmiakovega cveta ter s tem madež zdrgnemo.

ČRNILO.

Bombaž. Madež od črnila namočimo z raztopino citronove kisline ali pa z ne presmočno raztopino vinskega kamna in ga nato izplaknemo.

Les. Naravni les namočimo na zamazanem mestu ali z razredčeno solno kislino ali z žvepleno kislino ali pa s klorovo raztopino, nakar ga pomijemo z milnico in s sodo. Luženi les umijemo s toplim pivom, zdrgnemo s terpentinom in poliramo.

Platno. Madež izperemo s toplim kisom ali pa z milnim špiritom.

Prepioga. Madež pokapamo s toplim mlekom ali pa z limono in ga izperemo z voljnim milom.

Roke. Zdrgnemo jih s svežim odrezkom jabolka ali limone ali jih pa umijemo z milom in plovcem.

Svila. Če je barva svile pristna, namočimo madež z zelo razredčeno kislino vinskega kamna ali pa s kisom, nakar ga oprezno zdrgnemo s toplo milnico, v katero kanemo nekoliko salmijakovega cveta.

Sukno. Kakor pri bombažu.

Usnje. Madež zdrgnemo s toplo vodo, kateri smo prilili nekaj kisa, ali pa z rezino limone, nakar ga zbršemo z voljno krpo do suhega, otreemo s stepenim beljakom in terpentinovim oljem (vsakega pol) in zdrgnemo nazadnje z namiznim oljem, da se zopet usnje sveti.

Volna. Kakor pri bombažu.

JAJCE.

Bombaž. Ko je madež suh, ga najprej izkrtačimo z voljno krtačo, nato pa odmočimo s toplo vodo.

Platno. Kakor pri bombažu.

Srebro. Voljno platneno ali pa volneno krpo vtaknemo v pepel ali pa v zmleto sol in zdrgnemo z njo madež. Nazadnje ga z vročo vodo izplaknemo in do suhega obrišemo.

Svila. Madež izperemo večkrat zapovrstjo z mešanico vode in špirta (vsakega pol).

Volna. Kakor pri bombažu.

(Dalje prihodnjič)

ZDRAVSTVO

Rastline naše zdravje

Kako se počije od dela, skrbi in žalosti, trudno oko na cvetoči naravi. Pa ne le v duševno zdravje so nam cvetlice, njih sestavine dajejo bolnemu telesu največ zdravil.

Čim so začele človeka v davni pradobi trpeti razne bolezni, je jel človek gledati za zdravili. Kaj je pokazalo trpečemu bolniku, da imajo bač cvetlice v sebi tisto moč, ki prežene nepovabljenega vsiljivca-boleszen, iz telesa, je danes prav težko reči. Če opazujemo razne bolne živali, vidimo, da si na primer bolni pes poišče prav posebno vrsto ostre trave (ostrico), ki jo žveči, čeprav vemo, da pes ni travojedec. Pri živalih imenujemo take in slične pojave instinkt. Beseda samo je to, ki nam prav nič ne pove o stvari sami. Pri ljudeh opazamo podobne pojave nezavednih sklepov in dejanj, ki pravimo o njih, da so nastali iz intuicije. Verjetno je, da so ljudje tudi zdravilne rože tako spoznali in jih pričeli uporabljati proti določenim boleznim. Manj verjetno je naziranje, da je prišel človek do spoznanja zdravilne moči v rastlinah po mnogih izkušnjah, ki so se potem podedovale iz roda v rod. Za prvo naziranje govori zlasti dejstvo, da smatrajo vsi primitivni (divji) narodi zdravilne rastline naravnost za dar božji in so jim dali tudi po božanstvih in svetnikih imena, na primer artemisia pelinu po boginji Artemidi, sv. Janeza roža, Kristusova roža in slično. Vse zdravljenje je bilo v prvih časih v rokah duhovnikov, ki so zapisovali in spravljali vse, kar se je tikalo zdravja. Tako so postali duhovniki in za njimi

zdravniki prvi opisovalci in gojilci rastlin. Dobra leta in kričeča reklama sta pregnali zdravilne rastline iz tisočletne rabe in postavili na njihovo mesto umetne praške. Slabi časi pa nam velevajo, da spet seznanimo naše čitatelje z njimi, saj se celo najboljši zdravniki svetovnega slovesa ogrevajo za rastlinska zdravila.

V vsakem vrtu rase pelin, ki nam leči bolni želodec. Vendar pelin ni za vsak želodec. S svojim ostrim sokom je podoben biču, ki prisli želodec k obilnemu izločanju prebavnega soka. Pelinov čaj je prav dober za želodec, ki so onemogli od obilne jedače in zlasti pijače, ni pa za razdražen želodec revoznih bolnikov. Pelinov čaj se mora piti vedno dobre pol ure pred jedjo (zajtrkom, obedom in večerjo), da razdraži želodec in vzbudi tek.

Skoro po vseh naših vrtih naletimo na temnozeleno drobnolistnato rumeno cvetočo rastlino, ki ji pravimo vinska rutica, ponekod tudi viranta od nemškega Weinraute. To je hudo močna rastlina, saj nabrekuje takoj žile na roki, če držimo pest svežega listja te rastline v njej. Sodijo, da vsebuje radij kakor več drugih rastlin. Od nekaj so jo uporabljali in jo še uporabljajo matere proti božjasti malih otrok, da jim jo vežejo na glavo. Nekateri zdravniki jo priporočajo kot krepilo živcev in sicer jo pripravimo v to svrhu v obliki tinkture, to je kapljice tako, da damo na $\frac{1}{4}$ rastline $\frac{1}{4}$ špirta, jemljemo po 15 do 20 kapljic trikrat na dan.

Prav v tej zvezi lahko omenim še rdečo potonko, ki ji pravijo Nemci Pfingstrose, ker cvete o Binkoštih. Tudi za pljučne bolezni imamo celo vrsto rastlin na našem vrtu. Tako na primer za kašelj: ajbiž ali slez je do 2 m visoka večletna rastlina s kosmatimi, srčastimi listi, katere kuhamo z mlekom proti zasliženosti grla in prsi. Posebno učinkovite so korenine, ki imajo poleg škroba in nekaj sladkorja še dobro tretjino slezi. Zato pravijo tej rastlini slez. Zdravilo si napravimo na ta način, da pustimo razrezano korenino v mrzli vodi eno uro stati, da potegne voda zdravilne snovi iz korenine. Ta izvleček pijemo gorak večkrat na dan po žlicah. Potem imamo v vrtovih povsod še janež, katerega pač vsakdo pozna. Čaj iz janeževega semena je prav dobro sredstvo za per kašelj in pospešuje izločevanje izmečka. Eno glavnih sredstev, ki ga dajejo zdravniki ki hudo zasliženim bolnikom, je liquor anisati, ki vsebuje tudi janež. Mimo teh cvetlic raste skoraj pri vsaki slovenski hiši lipovo drevo, ki nam daje lipoovo cvetje, zna no izvrstno zdravilo za prehlad in kašelj. Tudi bezeg je skoro ob vsakem plotu, in čaka, da se mu odkrijemo. Čaj iz bezgovega cvetja sili k močnemu potenju, zato ga uporabljamo proti prehladu. Črne bezgove jagode sušimo za zimo in pijemo iz njih čaj, ali pa vkuhamo sveže jagode in napravimo iz njih osvežujočo in za pljuča prav zdravo pijačo-bezgovec. Še za samo jetiko najdemo ob potih pri hišah drobno rastlinico, ki ji pravijo ponekod vrbica (polygonum aviculare). Leta vsebuje poleg apna tudi precej kremenčeve kisline, katere obe snovi delujeta prav izvrstno za zaceljenje ran v pljučih, ki nam jih je izjedla jetika. Zelo se je udomačil zadnja leta med zdravniki predpis čaja iz enakih delov vrbice, lučnika (papežev sveče) in preslice. Ta čaj napravi marsikdaj skoro bi rekel čudeže.

Jetiki prav sorodna bolezen je skrofuloza. Tudi za to bolezen raste po naših vrtovih dvoje zdravil, o katerih gre glas, da čisti jo kri, to so: vrtno jagode. Za zdravilo jemo njihov sad, kadar pa jih ni, uporabljamo čaj iz njihovega listja, med vojno, ko je bilo hudo za čaj, so splošno nabirali jagodovo listje in so kuhali prav okusen čaj iz njega. Druga, kri čisteča rastlina, ki raste pri naših domovih, je oreh. Ne le njegov sad — orehi, nam daje okusnega olja mimo dobrih potic, tudi njegovo listje, za katero se nihče ne meni, je prav dobro zdravilo za čiščenje krvi. Sicer ni kdo ve kaj dobrega okusa, je pa toliko bolj zdravilno.

(Dalje prihodnjič)

ZANIMIVOSTI

Zgodovina žepnega robca

Kar nič dolgo ni odtlej, ko so se smeli ljudje, ne da bi se pregrešili zoper lepo vedenje, usekovati v roko ali si nos obrisati z rokavom. Robca smo se že tako navadili, da se resnično začudimo, ko slišimo, da še pred nekaj stoletji niso na visokih dvorih prav nič poznali »lepega vedenja z nosom«. To je brez dvoma v zvezi z razvojem obleke in ker so dobile obleke razmeroma pozno žepce, je tudi vprašanje, kam bi bili moški tedaj vtikali robce.

Prav za prav pa še danes ne vemo, kako daleč sega doba, ko so prvič imeli ljudje robce. Če zapoje grški pisatelj Aristofan v svoji veseligrki »Vitezji«: Kadar se usekneš, o Demos, tedaj si obriši prste v moje lase«, spoznamo, da Grki še niso poznali robca. Usekovali so se v prste, solze brisali z rokavi. A Rimljani so v kasnejši dobi že imeli rute za brisanje potu. Rekli so jim »facialia« (facia — obraz — torej: facanetelj — ruta za obraz). Bržkone je bil te vrste tudi »potni prt Veronikin«. Take rute so imeli pa le bogataši. — Leta 1328 beremo o »svilenem robcu za nos« in Karloti Savojski, vdova Ludvika XI. je po svoji smrti zapustila »tri žepne robce z zlatom in svilo vezene«. Ana Bretonska, ki se je 1492 poročila s kraljem Karlom VIII. je imela kar štiri ducate žepnih robcev. Brez dvoma je bilo to najsijajnejše razkošje in tako je ostalo še več stoletij. Taki robčki so veljali bolj za darila, ko za uporabne namene. Turški sultan Soliman II. je s takim robcem počastil le najvišje imenitnike, ki so ga nosili za pasom.

Žepni robci, kakršne imamo zdaj, so prišli leta 1540 iz Benetk. Najprej jih je uporabljala le najvišja gospoda. Moški so jih nosili v rokah z rokavicami vred. Neki Benečan je toskanskemu vojvodu prodal tak robec baje za dvesto zlatnikov. Ker bi bili tudi meščani radi posnemali plemstvo glede dragocenih robcev, je morala poseči vmes višja gosposka, da je natančno določila, koliko robcev in kakšne robce sme kdo imeti. Leta 1595 je bilo n. pr. v Dresdenu nekaterim nižjim slojem sploh prepovedano imeti žepne robce in jih razdajati. Mislimo si lahko, da je bila ta »razvada« z robci tedaj že zelo razširjena. Predvsem je morala gosposka prepovedati tiste razkošne robce, ki so bili okrašeni z biseri in zlatom, in ki so se z njimi obdarovali zlasti zaljubljenici. To so bili »robci boginje Venere«, prave umetnine iz najnežnejših čipk. Seveda jih za snazjenje nosu ni bilo moči uporabljati. V neki knjižici o lepem vedenju iz 17. stoletja je omenjeno, da je treba robec zmeraj vidno nositi, da ga je imeti pri sedenju na kolenih. Kmalu so pisali tudi o tem, da ni lepo, če se človek usekuje v roko. V 17. stoletju so bila že vprašanja, kakor: »Ali je vljudno, da si s čepico ali sukno obrišeš nos?« Odgovor: »Nikakor! To storiš le s facaneteljskom«. V 18. stoletju so uporabljali robce že srednji sloji, nižji so si pa nos še zmeraj očistili kar tako. O prvi Napoleonovi ženi Jožefini pišejo, da je imela zelo slabe zobe. In da si jih zakrije, je držala zmeraj krasen robček pred usti. Tako so se robci s francoskega dvora razširili naglo po deželi. In ko so se začeli nosljati tobak, je bilo nemožne izhajati brez robcev. Slednjič je bil robec neobhodno potreben, in dandanašnji, kdo je še brez njega?

Država brez odvetnikov

Italija je v svoji spomenici na Društvo narodov utemeljevala svoj sklep zasesti Abesinijo tudi s tem, da je to še srednjeveška država in da je njeno sodstvo za sedanji civilizirani svet neznosno. Spomenica se sklicuje pri tem na francosko sodstvo, na knjigo Marcela Griaula »Sežigaleci«. V knjigi se opisuje francoska znanstvena ekspedicija od

GOSPODJE

ki žele biti za mal denar elegantno in moderno oblečeni, kupujejo svoje obleke direktno v tovarni

TRGOVSKI DOM

Sternceki

TOVARNA PERLA IN OBLEK

Celje št. 97.

z velikansko izbiro in skrajno nizkimi cenami, ki nudi: Obleke iz hlačevine po 210 Din, obleke iz meltona po 264 Din, obleke iz kangarna po 499 Din, kratke zimske plašče po 200 Din, dolge zimske plašče po 370 Din, Hubertus plašče po 280 Din in otroške obleke po 70, 95, 130 in 180 Din. Zahtevajte takoj najnovejše vzorce in veliki ilustriran cenik, kar prejmete zastoj!

Nila do Addis Abebe in med drugim je opisana tudi usmritev nekega moža v gorskem mestu Addietu, ki je bil ustrelil domačega princa, za kar je bil obsojen na smrt na grmadi. Živega so ovili s protjem, namočenim v raztopljen vosk in med Ovili so vsega, samo oči in nos so mu pustili proste. Potem so ga postavili na grmado in v naslednjem hipu so ga objeli plameni.

Ne da bi hoteli ovreči resničnost tega pripovedanja, ki ga je italijanska propaganda širila tudi po velikem delu ameriškega tiska, naj primerjamo s tem drugo opisovanje s potovanja po Abesiniji v novejšem času. Objavil ga je Leo Roberts v eni zadnjih številčk revije »The National Geographic Magazine«. On pripoveduje, kako je opetovano potoval po Abesiniji. Nekoč je prehodil vso Abesinijo. Roberts opisuje tudi svoje izkušnje z abesinskim sodstvom. Ljudi sodijo navadno pod velikim figovim drevesom in sicer po zakonih, ki so večinoma še istovetni s stariim židovskim pravom. Abesinci nimajo pravnikov, vsak moški se smatra za dovolj sposobnega, da se zagovarja pred sodiščem sam. Roberts se je prvič zelo čudil, ko je slišal pred sodiščem glasno kričanje in prerekanje ter videl razburjenje, mahanje z rokami. Tu pa tam je pomolil ta ali oni sodniku prste naravnost pod nos. Zdelo se je, da bo zdaj tekla kri. Šele pozneje je zvedel, da so prizori pred sodiščem v Abesiniji nekakšen splošen sport.

Posledice težjih prestopkov ali zločinov, so pa tudi v Abesiniji težje. Tako je nekoč Roberts zapustil svojo karavano in se napotil sam na krajši izlet. Ko se je čez 14 dni vrnil, je opazil, da so mu bili ta čas ukradli dvanajst mul. Gonjači so se izgovarjali, da so bili zadremali. Roberts je odšel k mestnemu poglavarju in mu povedal, da je bil okraden. Poglavar je predlagal afarsato. Američanu je bila ta beseda neznanca, a ker se je zanašal na nasvet domačega veččaka, je odgovoril, da bo poglavarju hvaležen za to proceduro. Ta odgovor je pa poglavarja nekam čudno razburil. Začelo se je šušljati tu in tam in afarsata se ni vršila. Očividno je zadostovalo samo predlagati jo, kajti še istega večera so se vse ukradene mule vrnile.

Šele čez nekaj tednov je Roberts zvedel, kaj je afarsata. Če pride do tega obreda, zbero vse prebivalce kraja, kjer je bil prestopek storjen in jih zapro v ograjo iz trnja. Nihče ne sme ven, niti krave pomolzi nikomur ne dovolijo. Nastane splošno ječanje, vsi zaprti tulijo in tarnajo. Potem izvolijo osem do deset preiškovalcev, ki se imenujejo ptiči. Ti prisežejo, da ne bodo skrili ničesar, kar bodo slišali in videli. Potem je nekaj časa mir, včasih traja ta presledek tudi mesec dni. Ta čas se preiškovalci mirno izprehajajo med ljudmi, povsod poslušajo in vse opazujejo. Slednjič označi eden izmed preiškovalcev sodniku kriveca. Če je krivec v ograjo

ji, ga odvedo v zapor. Če je pa že prej pobegnil, kaznujejo vso vas in vsi prebivalci morajo vzajemno kriti škodo. To je abesinski pravni postopek, ki mu pravijo afarsata.

Abesinci pa poznajo še drug način sodstva po katerem se spor poravnava. Samo v enem primeru je videl Roberts, kako je ena stran ka odklonila sodnikov predlog glede poravnave. To je bilo takrat, ko sta se dva nosača sprla in sta enega od sojenih pretepla. Leta je odklonil predlog, da bi se pobotal z mošjem, ki ga je bil udaril. Sodnik je izjavil, da ima sicer vso pravico odkloniti spravo, da pa mora za to predlagati nov postopek. In predlagal je, naj se zadeva prepusti bogu. S tem je bil tožnik zadovoljen, saj je bil krivec gotovo potrj po tako težki obsodbi.

* 100 otrok — zastrupljenih. Iz Stockholma je prišla huda novica, da se je v turistijski pokrajini Dalekarliji na Švedskem zgodila strašna nesreča. Ko je protestantovski škof bival v Mori, kjer je bila v cerkvi otroška služba božja, se je sto otrok in nekaj odraslih zastrupilo z ogljikovim plinom, ki je prihajal iz kleti pod cerkvijo. Tudi dosti tistih otrok, ki v cerkvi še niso kazali znakov omamljenosti, je kasneje zbolelo.

× Skok iz višine 8770 m. Bivši letalski poročnik Pavlovsky iz Brna je te dni po dolgih pripravah tvegaval nov prvenstven skok s padalom, ki se mu je tudi v polni meri posrečil. Dvignil se je v družbi pilota Kovande na letalu, ki ga je izdelala češkoslovaška državna tovarna letal, z letališča na Letni pri Pragi. Ko je letalo doseglo višino skoraj 9000 m, je Pavlovsky skočil z njega in je pristal po 26 minutah pri Strašnovu v bližini Mlade Boleslave. Takoj so pritekli ljudje, ki so ga našli popolnoma izčrpanega na tleh. Ena roka mu je bila ozebla, ker je med skokom izgubil rokavico. Ko so pregledali aparate, ki jih je imel s seboj, so ugotovili, da je skočil iz višine okrog 8770 m (zadnji rekord, ki so ga postavili pred kratkim v Rusiji, je znašal 7923 m), temperatura je znašala v najvišjem delu poleta 37 stopinj pod ničlo.

Vino v konzervah. V severnoameriških Zedinjenih državah se že nekaj časa vrši močna propaganda za prodajo vina v konzervah. Leta 1934 je bil ustanovljen poseben vinski zavod, pri čegar ustanovi so sodelovali kalifornijski producenti vina. Temu zavodu pripada trenutno 190 članov, ki pa kontrolirajo skoro 90% vse vinske produkcije v Zedinjenih državah. Namen za voda je vpeljati vino kot marko, za kar smatra za najbolje, da se vino prodaja v konzervah. Prodaja vina v konzervah ima po mnenju zavoda mnogo prednosti. Tako so prevozni stroški za konzerve v primeri s steklenicami za 30% nižji. Ker se konzerve polnijo v kleteh, je dana s tem garancija za kakovost vina. Na drugi strani pa imr ta način prodaje vina tudi svoje slabe

strani. Vprašanje je namreč, če se vino ravno tako dobro drži v konzervah kot v steklenicah. Možno je tudi, da se spremene kemične sestavine vina ob dotiku s kovino, če se vino kazni itd. Vse to kaže, da prodaja vina v konzervah ne pride v poštev za kvalitetna vina, ampak samo za vina, ki se zelo veliko konzumirajo in ne gre pri tem toliko za kakovost. Ker se še novost ni dovolj vpeljala, bo treba počakati na praktične uspehe te novosti iz Amerike.

× **Okus in toplota.** Poizkusi so dokazali, da nam je okus tem močnejši, čim toplejša je raztopina. Raztopina sladkorja, ki jo pri 8 stopinjah komaj občutiš kot sladko, je pri 40 stopinjah zelo sladka. Isto velja o vsem, kar ima kisel in grenak okus. Samo slane stvari ne učinkujejo več tako slano, če so tople. Iz tega sledi, da morajo gospodinje jedi servirati pač čim bolj tople. Po drugi strani je pokazal aparat, da po slanih jedeh tudi presoljene jedi ne občutimo več kot takšne.

× **Cepivo zoper prehlad.** Ameriška znanost je iznašla serum, ki so ga vcepili 56 starejšim, se pa največkrat sploh ne da več dognati, od česa izvira. Pri takšnih madežih se moramo ravnati samo po splošnih načelih, ki so takšnale:

Osebnostne izkaznice v Avstriji. V avstrijskem zveznem svetu so te dni sprejeli zakonito uvedbo izkaznice o istovetnosti s fotografijo. Posiljal bodo torej v Avstriji vsak trenutek vedeli detektiv, s kom imajo opraviti.

Največja goba. Letos so našli na francoskem mnogo gob velikega obsega. Največjo je pred dnevi našel v Roannu neki poštni uradnik. Goba ima obseg nad 1 m in tehta 40 kg.

Prerokovanje duceju in negušu. Josip Ranaid je zaslovel zaradi svoje hiromantične (prerokovanje iz črt na dlani) spretnosti. Mnogim glavnim in velikim možem je prerokoval bodočnost. Leta 1922. je sprejel Ranaida tudi Mussolini, ki tedaj še ni bil zavladal Italiji. Ranaid mu je prerokoval sledeče: »Vi se boste priborili do oblasti še pred koncem leta 1922., vaša oblast pa bo trajala le 15 let, šest mesecev pozneje je Mussolini res postal predsednik vlade in se je začel fašistični režim, ki traja že preko 13 let. Po tej prerokbi Josipa Ranaida bi imel torej Mussolini vladati še dve leti.

Ranaida pa je sprejel tudi abesinski negus Haile Selasie, in sicer leta 1930. Ko je Ranaid pogledal poteze na njegovi roki, kakor jih je 8 let prej Mussoliniju, mu je Ranaid prerokoval, da pride nanj velika nevarnost, ko bo star 43 let, to je v letu 1935. Negus je torej prav sedaj v veliki nevarnosti, da izgubi krono in morda celo glavo. Mussolini pa bi v smislu te prerokbe prišel ob moč šele l. 1937. Ni treba veliko potrpljenja, da se bo videlo, v koliko se bodo uresničile prerokbe in napovedi slavnega hiromanta Josipa Ranaida.

Za smeh in kratek čas

Nesporazum

Trgovec: »Bi vas vzel v službo, ker imate lepa šolska izričevala. Toda — ali v gimnaziji niste bili?«

Brezposelni: »Grem kar zdaj! Kaj naj pa rečem?«

OBUPAN

Krojač: »Obleke vam ne morem prej zgotoviti, da mi poravnate zadnji račun.«

Gospod: »Tristo medvedov, tako dolgo vendar ne morem čakati.«

HITRO SE JE ODLOČILA

Mati: »No, Lizika, kaj bi rada za svoj god?«

Lizika: »Veliko pogačo.«

Mati: »In kaj še?«

Lizika: »Še eno veliko pogačo.«

Mati: »Toda, srček moj, toliko tvoj želodec vendar ne prenese.«

Lizika: »Potem si želim pa še en želodec.«

SPOMIN.

Ženka: »Glej, Lojzek, se še spominjaš, tamle na tistem oglu si vedno čakal mene.«

Možek: »Da, saj že spet stoji tam neki tep in čaka.«

NI BIL PIJAN

Sodnik (priči): »Ali je bil obtoženec pijan?«

Priča: Pijan ni bil, govoril je čisto pametno.

Sodnik: »Kaj je govoril?«

Priča: »Zabavljaj je čez policijo.«

NE VERJAMEJO MU

Mamica: »Nikar več ne plakaj, sinko, če nisi prinesel krstnega lista v šolo danes, ga pa prineseš jutri. Saj vendar vsi vidijo, da si bil rojen.«

Sinko: »Vidijo že, toda če nimam krstnega lista, mi tega ne verjamejo.«

PRI KOSILU

Mlada žena (joče): »Menda si že vse pozabil, kaj nam je župnik govoril pri poroki. Rekel je: Ljubezen vse veruje, ljubezen vse upa, ljubezen vse veže.«

Mož: »To je res! Ni pa rekel, da ljubezen vse poje.«

TO ŠE NIČ NI.

Prvi gost (v gostilni svojemu sosedu): »Vam pa jed imenitno tekne, gospod. Človek kar strmi.«

Drugi gost: »To še nič ni — morali bi me videti, če sem kam povabljen...«

ČUDEN PRIMER

Janez je zbolel in šel k zdravniku. Zdravnik je poslušal in trkal, potem pa zamišljeno zavzel zmajal z glavo: »Nenavadna zadeva, ki bo zdravniško znanost nedvomno obogatila.«

»Oprostite, gospod doktor«, je menil Janez, »motite se. Zame bo plačala bolniška blagajna!«

NA POČITNICAH.

Gost: »Čujte, gospod krčmar, kaj pri vas vedno curlja skozi strop?«

Krčmar: »Ne, gospod, samo kadar dežuje in pa nekaj časa po dežju...«

ZELO USLUŽNO.

Snubec: »Ljubim vašo hčerko, gospod profesor, in ne morem brez nje živeti.«

Oče: »Že dobro, pripravljen sem poravnati pogrebne stroške.«

ISKRENOST.

Oficir: »Kdo je izumil smodnik?«

Rekrut: »Pokorno javljam, jaz ne!«

V ŠOLI.

Učitelj: »Tonček, kaj imaš spet v rokah?«

Tonček: »Ničesar, gospod učitelj!«

Učitelj: »Potem pa vrzi proč!«

DOMA NE.

Vinko: Ali grem lahko po sosedovega Tončka, da pride k nam?

Mati: Ne, preveč razgrajata in vso hišo na glavo postavita. Bolje bo, da greš ti tja in se tam igraša.«

Listnica uredništva

Sv. Florijan pri Rogatcu. Vaš dopis ni primeren za objavo, ker tako koeljive zadeve objavljamo šele potem, ko oblastva doženejo njihov potek. Če ustrezajo Vaše navedbe resnici, naznanite zadevo oblastvu. **Erckenswick.** Slika je premalo jasna in žal ne moremo priobčiti.

Hamborn-Neumühl. Zahvaljujemo se za Vaš dopis, vendar ga pa ne moremo objaviti, ker je po treh mesecih že zastarel. Tisto o zaupnikih bi več škodilo, kakor koristilo, če bi objavili. Veseli nas, da so se razmere v zadovoljnost vseh uredile. Le tako naprej Vam v čast, nam v veselje.

Vojnik. O društvenih zadevah poročamo le tedaj, če so opremljeni dopisi z žigom društva.

Creutzwald. Poročajte nam obširneje o Vaši proslavi!

Vogričevci. Predmet Vašega spora je posem upravnopolitičnega značaja in ga bo po obstoječih predpisih rešilo upravno oblastvo. Sodimo, da bi nihče ne imel nobene koristi z objavo poslanega članka.

NOVOST! Samo Din 98.—

Št. 63.719. Cenena, a dobra **Shoock-Proof** zapestna ura, točno regulirana, lep kromiran okrov, zapestnica iz usnja. Stevilčnica in kazalo osvetljena. (Radium)

Din 98.—

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastoj in poštino prosto. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokollirana tovarna ur v Švic

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.

MALI OGLASI

POZOR MIZARJI

Napredni mizar uporablja samo patentirano postaljno tračnico (Bettschiene) «Kako». — Prihrani si delo in čas. Brez zadolbenja. Dobiva se v trgovinah z železino: Schneider & Verovšek, Stupica, Breznik, Erjavec, Zalta & Co., vsi v Ljubljani; Rok Arhar v št. Vidu; Omerza v Kranju; D. Rakusch v Celju in Andraschitz, Lotz v Maribor. 193

PRVOVRSTNO SADNO DREVJE

jablane in hruške, oddaja po zelo ugodnih cenah drevaonica Stopar v Velenju.

NOVA ZIDANA HIŠA

s pohištvo v dobrem stanju in nekaj zemlje pri trgu v Kozjem poceni na prodaj. Stermšek Kozje, 103.

PIŠITE, DOKLER SE NA ZALOGI!

Ostanki. Paket serija A. vsebuje pristinobarvno fino zimsko blago (flanel) ostanke po 2,50—4,50 metr. v različnih vzorcih, skupaj 17—17,50 metr. Cena celega paketa samo Din. 115.— Paket serija B. vsebuje touring blago za moške srajce v različnih pristinobarvnih vzorcih. Ostanki po 3—3 metr. Za tri srajce skupaj samo Din. 115.— Paket serija C. Ostanki zimskega blaga za žensko perilo (flanel), zimski cvrnat bar. chent za eno obleko in ostanek finega blaga za eno žensko obleko. Skupno samo Din. 125.— Paket serija D. Fini nemški volneni pristinobarvni kamgarn, temnomoder, črn ali temnorjav, gladek ali črtast, za eno celo moško obleko ali za ženski kostim samo Din. 278.— Pišite takoj, katero serijo rabite. Razpošljamo poštino prosto, samo po povzetju. Tekstil Slavija, Maribor, Kralja Petra trg 4.

Zahtevajte brezplačni cenovnik!

Chrom anker ura, slična moderno gravirana **D n 36.—**

Ista ura boljša **D n 60.—**

Ista ura tenka **D n 95.—**

2 do 5 let garancije.

Budilka z enim zvoncecem **Din 45.—**

ista budilka prima, 5 let garancije **Din 60.—**

ista budilka z dvema zvoncema prima, 5 let garancije **Din 76.—**

Anton Kiffman

Maribor, 143

Specijalist za boljše ure.